

Uredništvo in upravlništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 129.

Maribor, dne 3. novembra 1911.

Letnik III.

Ministrstvo Stürgkh.

Nova ministrstvo imamo. Sicer še ni uradno publicirano, toda faktično že obstoja. Gautsch je šel in njegov naučni minister grof Stürgkh je postal njegov naslednik.

Politična javnost je bila precej presenečena, ko se je zadnji terek raznesla vest, da je baron Gautsch podal demisijo celokupnega ministrstva in da je bodoči mož grof Stürgkh. Sicer je bilo znano, da je Gautschev kabinet kot tak bil nemogoč in da pride rekonstrukcija, tudi o Gautschevem odstopu se je že veliko govorilo in pisalo, toda naglica, s katero se je zvršila ta zakulisna igra, je presenetila.

Gautsch je tedaj šel. Samo štiri mesece se je to pot držal kot ministrski predsednik. Ko je prišel, se je veliko pričakovalo od njega. Baron Bienenrth je voz naše državne politike temeljito zavozil. Ustvaril je sistem, ki je za Slovane nevzdržljiv in je moral iti, ker ni več vedel ne kako, ne kam. Zato je bil poklican baron Gautsch. Upalo se je, da bo mož, ki se ga imenuje „očeta splošne in enake volilne pravice“, še najhitreje in najlažje obvladal novo demokratično zbornico. Upi se niso udejavili. Gautsch gre in v naši notranji politiki vladajo še vedno kaotične zmede, kakor pred njegovim prihodom. Nemško-nacionalna nestrpnost, ki noče priznati enakopravnosti drugim avstrijskim narodom, a je sama preslabotna, da bi vodila in določevala usodo naše države, ga je v prvi vrsti vrgla.

Šel je. Jutri se poslovi od uradnikov v ministrskem predsedništvu. Najbrže se poslavlja za tujci in se ne vrne več na mesto, katerega je trikrat zavzemal. Mož je že star in bolehen. Z njim izgine zanimiva politična osebnost iz osredja naše notranje politike. Ni bil nesimpatičen baron Gautsch. Že dejstvo, da se je pod njegovim vodstvom vpeljala splošna in enaka volilna pravica, ga pomakne našim demokratičnim očem precej bližje. A tudi odkritost in odločnost, s katero je nastopal v teh štirih mesecih v državni zbornici, kjer je branil kmeta in neustrašeno nastopil proti demagogiji socialnih demokratov in pa meščanskih zastopnikov, ga postavlja v prijetno luč.

Kaj pa njegov naslednik grof Stürgkh? Poznata osebnost je na političnem odru. Že predno je prišel Gautsch, se je večkrat slišalo ime grofa Stürgkha, kot resnega kandidata za ministrsko predsed-

stvo. In če se je sedaj govorilo o Gautschevem odstopu, se ni nič prikrivalo, da je grof Stürgkh predstavljen za naslednika. Pravijo, da vživa zaupanje pri dvoru ter da je bil že dolgo časa sem določen za bodočega moža. Kot politika ga poznamo najprvo kot člana ustavovernega veleposestva v kurijalni dobi naše zbornice. Bil je strogo nemško-nacionalnega duha in v bojih radi celjske gimnazije voditelj Nemcev. Pri prvih volitvah na podlagi splošne in enake volilne pravice je pa propadel. Prišel je pa v gosposko zbornico in od tam ga je Bienenrth leta 1909 vpoklical za naučnega ministra. Kot tak je skušal biti objektiv in ne more se mu očitati kake hude pristranosti. Posebno je bil na svojem mestu kot energičen nasprotnik raznih kulturno-bojnih fraz, ki so prej leto za leto povzročale nemire na naših vseučiliščih.

Ministrstvo si je grof Stürgkh sestavil tako-le: ministrski predsednik grof Stürgkh, minister notranjih del baron Heindl, sedaj moravski namestnik; naučni minister Hussarek, sedaj sekcijški šef v naučnem ministrstvu; poljedelski minister profesor Horeček; minister za javna dela sekcijški šef Trnka; železniški minister sekcijški šef Forster; justični minister Hohenburger; trgovinski minister sekcijški šef Rössler; finančni minister dr. Mayer; deželno-brambni minister fem. Georgi, minister za Galisko Zaleski. — Ministra Horeček in Trnka sta Čeha.

Kak bo kurz novega ministrstva? Zatrjuje se, da bo sledil grof Stürgkh stopinjam svojega prednika, s katerim sta po zatrdilu raznih listov že prej veliko skupno delala. Za nas pomenja dejstvo, da ostane Hohenburger še nadalje justični minister, slabo in svarilo predznamenje. Razmere, kakor so sedaj v justični upravi na našem jugu so naravnost nečuvne in brezupne. Tako ne more iti dalje. Tukaj mora priti do preobrata, kajti sedaj se bije pravici naravnost v obraz. In že poročajo nemški listi — kakor zatrjujejo iz informiranih krogov — da je grof Stürgkh dne 1. t. m. bil pri Hohenburgerju, ki je izjavil, da je pripravljen ostati v ministrstvu, če ostane v njegovi upravi vse pri starem. Tlo je slab omen. Hrvaško-slovenski klub-sicer še ni zavzel stališča in mi povsem zaupamo svojim poslancem, toda lahko rečemo, da tako ne pojde naprej. Razmere v justični upravi so nevzdržljive. Če ne bo šlo z lepa bo šlo pa s silo, toda do remedure mora priti. Bomba bo počila in odnesla Hohenburgerja s Stürgkhom vreč.

Glasovi o novem ministrstvu.

„Vaterland“ opozarja na veliko resnost krize in povdarja, da se gre le za nasprotstvo med mandatno in pravo, zdravo, ljudsko in državno politiko, med demagoštvom in državno avtoriteto. Zahteva, da se razbije vendar enkrat tisti blok parlamentarcev, katerim se gre edino-le za mandatno politiko in da se začne v parlamentu zopet s pravo ljudsko politiko.

„Österreichische Volkszeitung“ meni, da je bil grof Stürgkh dosedaj poseben zaupnik Gautschev in da je v sporazumu z njim določal smeri politike; vsled tega se bo gotovo vsaj v večini držal starega kurza.

„Neues Wiener Tagblatt“ slavi prihodnjega ministrskega predsednika kot izvrševalca Gautscheve oporoke. Pravi, da se začenja novo dejanje usodapolne drame avstrijske politike.

„Neue Freie Presse“ obžaluje grofa Stürgkha in mu prorokuje, da bo zelo težko dobil tisto malo večino, katero je imel Bienenrth, o veliki, na katero je računal Gautsch, pa sploh ni govora. Pravi, da pride ubog in zapuščen v zbornico. Stürgkhovo ministrstvo da bo polno grenkočbe, kabinet, ki bo trajal od Vseh svetnikov pa do Treh kraljev; daleč, zelo daleč je pa še do Vstajenja.

„Arbeiterzeitung“ ostro napada Stürgkha in mu prorokuje, da bo šef prehodnega ministrstva, ki bo trajalo le kratko časa in si priborilo le malo slave. Napada ga tudi kot naučnega ministra in mu očita katoliško tendenco.

„Zeit“ priznava, da je nenadni in presenetljivi preobrat nastal le vsled popolne nezmožnosti nemških svobodomiselcev.

„Tagespost“ pravi, da bo novo ministrstvo nevtrarno uradniško ministrstvo. Trdi, da je grofu Stürgkhu veliko na tem ležeče, da preloži težišče cele situacije zopet v Prago in da se bo velike politične odločitve tako dolgo zadrževalo, da bo pravna akcija v Pragi dovedla do kakega pozitivnega uspeha.

„Volksblatt“ pravi, da je zelo presenetilo, da se ni Gautschu poverila naloga rekonstrukcije kabineta. Vendar Gautsch je odločno odklonil vsako nadaljno nalogo. Govori se, da bo Stürgkh po načrtu Gautschevem s pomočjo Čehov ustvaril uradniško ministrstvo, ki bo le prehodnega pomena in ki bo predpriprava za parlamentarni režim.

PODLISTEK.

Češko katoliško dijaštvo.

„Studentska Hlidka“, glasilo češkega katoliškega dijaštva, je izšla za mesec maj v slavnostni številki. Povod temu je petletnica ustanovitve Česke Lige Akademické v Pragi. Mila dolžnost nam je, da izrazimo bratskemu društvu najiskrenejše čestitke ob tej priliki; ob enem pa se nam zdi to primeren trenutek, da seznanimo slovensko dijaštvo malo bližje z zaslužnim delovanjem čeških tovarišev.

Kar opazujemo v zadnjem času pri Poljaki, — tak proces se je izvršil nekaj let prej pri Čehih. V momentu, ko je že vse obupovalo nad vrednostjo češkega dijaštva, češ, da se je že vse potopilo v morje ateizma, v momentu, ko so nasprotniki najbolj florirali, v tem momentu se je porodila misel, ustanoviti katoliško akademsko društvo; naravno, zakaj sila roki odpor, le da mora naše načelo v bodoče biti vsepovsod: že vnaprej onemogočiti tako „silo.“

Začeli so se posvetovati z raznimi starejšimi možmi — par člankov o tem vprašanju je bilo izšlo že malo prej v katoliških dnevnikih — premagali so srečno prvo boječnost in negotovost, ki je lastna vsakomur, ki začenja kaj novega, postavili pravila na odločno katoliško češko stališče in imeli koj, ko so bila potrjena, dne 13. maja 1909 ustanovni občni zbor v mali žofinski dvorani v Pragi.

Kakor hitro so zvedeli napredni dijaki za vse to, so napravili hujskajoče plakate in sklenili s silo razbiti ustanovni občni zbor. Z nepopisnim kričanjem in divjanjem so oblegali žofinsko dvorano, vsak trenutek se je bilo bati, da vderajo notri; med tem pa je bil izvoljen odbor — in Liga je postala dejstvo.

Toda s tem se je še le začel boj za biti ali nebiti. Kaj so vse morali pretrpeti člani novega društva! Zasramovali so jih, izključili iz podpornih društev, hujskali zoper nje po časopisih, poskusili po bitih jim okna itd. Začela se je za novo društvo dolga doba preseljevanja — prvo je bilo mesto Praga samo s sodnijsko odpovedjo — danes ima vendarle ko- nečno stalno stanovanje v Arnoštovem kolegiju.

Kljub vsemu temu je Česka Liga Akademická prosperovala: notranja konsolidiranost in resno pozitivno delo sta ji pridobivali vedno več prijateljev, na nasprotnikovi strani pa rešpekt; zakaj vse blato, s katerim so skušali naprednjaki škodovati društvu, je padlo na nje nazaj.

Leta 1908 so si ustanovili Ligaši svoj list: „Studentska Hlidka“, ki se vedno lepše razvija ter si pridobiva vedno več tal med srednješkolskim dijaštvom, tako da sme pričakovati Liga lepo bodočnost.

V počitnicah prirejajo Ligaši poučne izlete, ustanavljajo počitniške klube v svrhu sistematičnega, kulturnega, organizacijskega in socialnega dela ter si tako pridobivajo sroca ne samo svojih mlajših kolegov srednješolcev, ampak tudi celega ljudstva sploh. Ni čuda, da je našlo to delovanje priznanja v vseh katoliških krogih — nekateri kakor na primer profesor dr. Kordač, Ligin častni član, stoji društvu že dolgo na strani — in deželni svet čeških katolikov je ustanovil v zadnjem času letni podporni fond za visokošolce.

V nedeljo dne 14. maja je imela Česka Liga Akademická občni zbor, da proslavi svojo petletnico, si poda račun o dosedanjem delovanju in postavi prognozo dela za bližnjo prihodnost.

V 7. številki „Studentske Hlidke“ 1910 objavlja Jožef Jakubaš v lužiško-srbskem jeziku članek o društvu lužiškega vijaštva, ki študira v Pragi, imenovanem „Srbowka.“

Bilo je ustanovljeno že leta 1846 z namenom, da bi družilo v sebi lužiško dijaštvo, srednje in visokošolsko, kar ga prihaja študirat v Prago med bratski češki narod, ker doma nima prilike, da bi se moglo narodno vzgojevati. Tako si je pridobila Serbowka tekom 65 let svojega obstanka silno veliko zaslug za svoj narod s tem, da mu je skozi dolga leta vzgajala duševne vodnike in prvoboritelje. Najslavnejši možje, ki jih šteje lužiško-srbski narod med svoje, so izšli iz nje. Ustanovili so si člani, Serbowke tudi koj v začetku list istega imena, razdeljen na dva dela: „Dnevne vesti“ in „Cvetje“, ki je za njihovo slovstvo eminentne važnosti, ker vsebuje prvence in tudi že dovršene umotvore najboljših narodnih pisateljev in pesnikov.

Sedaj ima društvo vsako nedeljo popoldne sestanke, ki so pravzaprav ognjišče narodnega življenja njihovoga. Na njih odobravajo najpreje tekoče društvene zadeve, potem pa nastopajo nižje-gimnazijci z deklamacijami; višje-gimnazijci in bogoslovci imajo pa predavanja ponajveč narodne in socialne vsebine. Predsedniku z dvema odbornikoma pristojna kritika.

Drugi del učenja je namenjen slovnicu, pravzaprav starostnostim slovanskim, zgodovini, zlasti pa zgodovini njihovih pradedov, Polabskih Slovanov. Študirajo intenzivno tudi najbližje slovanske jezike, pred vsem češčino, potem poljščino ruščino. Svoje pisateljske proizvode pošiljajo v razne liste, predstavljajo tudi igre, ki jih potem v velikih počitnicah doma vprižarjajo. Ob tej priliki imajo tudi svoj občni zbor in ti dnevi so pravi narodni prazniki za njihovo ljudstvo. Eno najvažnejših podjetij pa je, da so sklenili, izdati glavna slovstvena dela lužiško-srbska in pa nemško-srbski besednjak. Če omenimo še, da imajo jako veliko knjižnico z okoli 1500 knjigami, — smo povzeli najvažnejše podatke tega zanimivega članka.

Gospodarski paberki.

Za denar gre sedaj trda. K sreči je industrija pri nas v Avstriji, kakor tudi drugod izvzemši tekstilno stroko na trdni podlagi. V Avstriji se je zadnja sicer v zadnjem času za silo opomogla, vendar pa že zopet grozijo stavke. Denar bo zmiraj redkejši in dražji. Sicer zatrjujejo Italiji prijazni listi, da ne bo potrebovala denarja, ker je že zadnja leta zbirala vojni fond. Italija ni zadnja leta najela nobenega posojila in je uredila svoje finance. Sedaj pa grozi slaba letina in vojna, kakor tudi kriza v industriji. Pa tudi trgovina trpi velike škoda vsled vojne, bojkota in vsled 100% zvišanja colnine od strani Turčije. Tudi Kitajska vzbuja skrbi. Njena revolucija, gospodarske, trgovske in finančne krize, vse to vpliva tudi na Evropo. Denar bo redkejši in drag; mogoče bo to trajalo celo dalje, kakor do meseca januarja.

„Nadaljevanje sledi“, je izjavil avstrijski finančni minister, ko je nedavno tega predložil zbornici svoje davčne predloge. Najpoprej bo začel z davkom na žganje, že četrtič. Davek se bo zvišal pri hektolitru od 90 K na 140 K in od tedaj bo odpadlo na dežele do 60 K, na državo pa 80 K.

Minister stoji na stališču, da hoče dobiti od davka za žganje najmanj 8 milijonov več. Dosedaj so dobivale dežele od tega davka 20 K od hektolitra, sedaj se pa bo ta prispevek zvišal na 60 K.

Minister bo predlagal tudi davek na vino. Vendar je pa izvezeto vino v sodih, obdačilo se bo le v vinu v steklenicah vsake vrste, torej tudi šampanjec. V krogih imovitejših državljanov ne bo predloga o davku na dedščine vzbudila nobenih veselih občutkov, ravno tako kot predlagano zvišanje osebno-dohodninskega davka. Davek na dedščine bo progresiven in bo naraščal od 1 in ena tretjinka % do 18%. Davek na ustave bo določen z 5%. Med davčnimi predlogi je tudi davek na avtomobile. Ti dohodki so pa namenjeni le za gradnjo cest. O predlogu glede monopola na vžigalnice zbornica ne bo še sedaj razpravljala.

Položaj državnih financ zahteva nujno zvišanje dohodkov, da se ugodni raznim neodložljivim zahtevam in da se napravi enkrat konec večnemu zadolževanju.

Če se sme verjeti raznim poročilom, je položaj naše industrije ugoden. Železna industrija ima dosti dela in misli celo z novim letom zvišati cene. To pa se najbrže ne bo zgodilo, ker bi višje cene stavbeno in strojno industrijo preveč oškodovale. Strojna industrija ima povoljno dela. Vsled na novo uvedenega stroja v sladkorni trgovinah in pivovarnah je imela dovolj in trajnega dela. V petrolejni industriji je vse negotovo, med tem pa stavbena lepo napreduje vsled pomanjkanja stanovanj. Vendar pa se ne more nič kaj razviti vsled pomanjkanja denarja. Tekstilna stroka upa na boljše čase, posebno ker ne morejo sedaj Italijani z njo konkurirati. Sladkorna industrija je pa paralizirala slabo letino z visokimi cenami.

Razni nemški listi prinašajo celo vrsto poročil, ki jasno kažejo, kako je mogoče, da postanejo popolnoma neizkušeni in neveseli ljudje naenkrat borzni igralci. Posebno iz Francoskega nastavlja vse povsod limanice. Francoske sleparske tvrdke obdelujejo svoje žrtve počasi, toda sigurno. Ko se jih je dovolj pripravilo z raznimi poročili, jih obišče odposlanec tvrdke, ter jim tako dolgo prigovarja, da postanejo „mehki.“ Slika se jim razne borzne operacije v najzapeljivejši luči in zatrjuje se jim, da razven

Gotovo bodo zanimali tudi slovenske dijakke, ker nam dokazujejo, da se tudi lužiško-srbsko dijaštvo, o katerem tako redkokdaj slišimo, trudi pomagati svojemu narodu do boljše bodočnosti.

Propast Turške.

Zaman so apelirali Mladoturki na javno evropejsko mnenje zaradi postopanja Italije, zaman se je obračala turška vlada za posredovanje vesesil. Evropa je sedaj bolj kot kdaj gluha za tarnanje Turčije.

Videti je po vsem tem, da je vprašanje in usoda Turčije pri svojem koncu in kmalu se vporabi recept Napoleona:

„Misli sem, pravi Napoleon, da se more kaj napraviti iz Turkov, in hotel sem v njih zbuditi enerzijo, da se okoristijo s prirojeno jim hrabrostjo. Ali to je bilo zaman. Z državo, katera se ne more dalje vzdržati, je treba skončati. Treba pa je stvar podvzeti in prehiteti Anglijo, da se ona ne okoristi s priliko.“

Od dobe Napoleona se je stanje Turčije pač zelo poslabšalo in je navsezadnje prišlo do razpadanja.

V nekem članku, ki je izšel leta 1860 v „Revue de De Mond“, je pisal Sen-Mark Girarden:

„Turki v Evropi ne proizvajajo nič. To so parasiti, ki živijo od dela in tlake drugih narodnosti. Onemogočite to tlako, ali vsaj otežite jo. In Turki odidejo, da vmrjo drugje. Turška nadvlada v Bulgarski pade sama od sebe, kakor se je to zgodilo na Srbskem in Rumunskem.“

prvotnega majhnega plačila ni treba nič več plačevati. Nazadnje morajo podpisati pooblastilo in s tem so se izročili popolnoma v roke odruhov.

Če je novinec zgubil pri kaki spekulaciji, mu tako dolgo prigovarjajo, da se spusti v drugo, za kar mora seveda zopet plačati. Oni dobro vedo, da je dobičnik, ki je izgubil vsled spekulacije, navadno zmiraj pripravljen, da dobi svoj denar po spekulaciji nazaj. Ako pa noče biti več v zvezi s prvotnim bankirjem, pride zopet kmalu v roke kakemu drugemu, iz česar se da sklepati, da so vsi ti sleparji domeni.

Sedaj se je pojavila zopet nova tvrdka pod imenom Comptoir Officiel. Občinstvo se svari, da ne stopa v nikakor zvezo z omenjeno, pa tudi ne z drugimi „bankami“, ako se ni poprej informiralo na kakem zanesljivem mestu, ali se pa naj obrne na staroznane, renomirane domače banke.

Med ljudstvom.

Zalec.

Tukajšnje Slovensko katoliško izobraževalno društvo je priredilo dne 15. oktobra veselico z gledališko predstavo, petjem, deklamacijo, govorom itd. Nastopil je najprvo moški kvintet. Ko je zadonela pesem „Slovan na dan“, proizvajanih od izvežbanih moči, kakoršne so stale pred nami na odru, so se razvedrila naša srca ob milodonečih glasovih. Takoj nato smo slišali izvajati narodne pesmi Ferjančičeve. Tu nam je bila dana prilika občudovati slovensko narodno petje.

Po pozdravu mladeniča Pikla iz Spodnje Ložnice, ki je v kratkih, a jedrnatih besedah razložil pomen igre, ter ob enem želel, da izgine med nami Slovencev duh vedeževalski tudi še pri takih zaslepljenosti, kakoršne lahko dobimo okrog in okrog. S klicem: Proč z vedeževalci, na dan z resnico! je končal govor v splošno zadovoljnost.

Zopet so se oglasile strune, zadonela je krasna pesem „Sirota“ z alt-solo, ki je svojo ulogo častno rešil. Nežna spremljava mu je dala pravi efekt. Za tem je zapel moški zbor zopet narodne pesmi.

Nastopil je za tem slavnostni govornik častiti gospod Dobršek, kateri je v krasnih, vspodbujajočih besedah klical: Slovan na dan!

Za slavnostnim govornikom je zopet zapel moški zbor „Boči zdrava domovina.“ Občudovali smo krasni bariton, ki je v resnici bil kos svoji nalogi. S takimi močmi se uveljavi smisel pesnika. Sledile so zopet narodne pesmi.

Deklamacija, prednašana po mladeniču Seme-tu, je napravila dober vtis.

Nato so nastopili diletantje ter vprizorili žalostno igro „Vedeževalko.“ Tu se je videlo, kaj vse lahko doseže marljiv mladenič z ukom in vajo. Vsak je svojo ulogo častno rešil.

Za krasen vspeh veselice gre čast častitemu gospodu provizorju Schreinerju, ki je spretno in požrtvovalno vodil celo slavnost. Kličemo samo: Le vro naprej! Pevci, oglasite se zopet kmalu, ker imamo le relikvo priliko slišati tako izvežbanih moči. — Opazovalec.

Sv. Križ na Murskem polju.

Preteklo nedeljo se je vršil pri nas prvi okrožni zadrugi shod za zadrugo okrožje okrajno glav. Ljutomer. Shoda so se udeležili zastopniki vseh zadrug in drugih gospodarskih organizacij v okrožju. Udeležba ni bila tako številna, kakor je to običajno pri okrožnih zadrugnih shodih v drugih okrajih in je želeli, da drugič razvijejo posojilnice večjo agiti-tacije za tak shod.

„V Ameriki, vsled ljudskega dela, izginjajo puste. V Orijentu pa, hvala lenobi in neskrbnosti, se pustine širijo. . . . In kedo brani vašo novo Turško? Kedo torej brani ono, kar umira? Zakaj je Evropa težje braniti zibko, nego mrtvaško rakev?“

Glavščon je v parlamentu dne 29. maja 1863, govorec o potrebi skorajšnje likvidacije turške države, dejal med drugim tudi to-le:

„Slovani dovolijo, da postane Carigrad svobodna luka pod protektoratom Evrope in civiliziranega sveta“

Tako je že davno jelo siliti na površje prepričanje, da je Turška kakor država neozdravljiva in da ji ni mesta v Evropi.

Stanje Turčije in nemogočnost njenih reform se nam zdi, je opisal najboljši Leard, angleški poslanik v Carigradu. 27. aprila 1880 je poslal svoji vladi sledečo brzojavko:

„Izčrpal sem vse diplomatične sile, poskušaje navesti sultana in njegove svetovalce, da razumejo nevarnost, katera preti državi iz navedenih dejstev. Vporabil sem vse s pazljivostjo — vporabil sem tudi grožnje, da bi jih prisilil, da lojalno in popolnoma izvrše obljubljene reforme. Apelaril sem na sultana osebno, brez prestanka. Predočeval sem mu pismeno in brez rezerve situacijo njegove carevine in slabost njegovih podanikov. Pokazal sem mu nesposobnost in korupcijo njegovih ministrov in uradnikov. Pokazal sem mu neizbežne posledice, ali mi je malo mar in neče slišati, kaj se o njegovi državi govori. Obrnil sem mu pazljivost na zgubo prijateljstva Anglije in bodočo razdelitev njegovih držav, ako se boče vese-silam zdelo primerno, da intervenirajo, da bi tako naredile konec obstoječi anarhiji, in da bi dale ne-

V imenu Zadrugne zveze v Mariboru otvori shod gospod Vladimir Pušenjak, ki pozdravi navzoče in oriše pomen zadrugnih okrožij.

Na njegov predlog se izvolijo v načelstvo okrožja gospodje: L. Babnik, načelnik posojilnice v Ljutomeru, načelnik: Janez Kunce, načelnik posojilnice v St. Juriju ob Ščavnici, podnačelnik: kot odbornika pa I. Pelel, načelnik posojilnice v Gornji Radgoni, in M. Šantl, tajnik posojilnice v Križevcih.

Sklene se, da se bo prihodnji okrožni zadrugi shod vršil v Gornji Radgoni.

Nato opozarja gospod nadrevizor Vladimir Pušenjak na nedostatke, kateri so se pokazali pri revizijah, zlasti razpravlja o sprejemu članov, podeljevanju posojil, plačevanju obresti, članstvu pri več zadrugah z neomejeno zavezo, o odplačevanju glavnice ter razpravlja obširno o rezervnem zakladu.

Sledi predavanje o dosedanjem delu, razvoju in vspehih kmetijskih zadrug ter o bodočih nalogah zadrugništva.

Pri slučajnostih sta govorila gospoda župnik Weixl in nadučitelj Cvetko, ki sta povdarjala velik pomen takih shodov in pozivala k obilnejši udeležbi.

Z zahvalo vsem udeležencem je zaključil načelnik I. Babnik zanimiv shod, ki je trajal dve in pol ure.

Šoštanj.

Naše bralno društvo je priredilo preteklo nedeljo dne 29. oktobra pri Rajsterju veselico s petjem, deklamacijo in igro „Jeza nad petelinom in kes.“ — Udeležba je bila jako obilna, in sodelujoči so svojo nalogo rešili prav povoljno. Pri igri so nastopile: Jožefa Ravljen (gospodinja), Neža Stanovšek, Ana Hraštnik in Ana Golob (dekle), in Marija Kot (botra Katra).

Po igri se je vršil srečolov s prav zanimivimi dobitki.

Vojska med Italijo in Turčijo.

V Tripolisu.

Italijani so se umaknili ter zapustili nekaj najkrajnjih pozicij. Storili so pa to baje iz vojaških ozirov, in ne, kakor se je od začetka zatrjevalo, vsled neznosnega smrada, ki ga razširjajo trupla padlih vojakov. Druga poročila zopet pravijo, da so Italijani zapustili vse pozicije zunaj mesta in so se v mestu zabarikadirali. Gotovo jim mora sila trda presti, ker iz poročil sledi, da so Italijani sedaj v defenzivi. To je precej mrzel tuš za bojno razpoloženje Italijanov, ki so računali s tem, da bodo zavzeli Tripolis brez posebnih trudov. Sedaj pa prinašajo poročila zmiraj slabše vesti o prodiranju Italijanov. Iz zanesljivih virov prihajajo iz Tripolisa zelo resna poročila. Evropski begunci pravijo, da je položaj Italijanov zelo kritičen. V zadnjih dveh dneh Arabci niso izvršili nobenega napada. Vendar je sigurno, da so jako močne čete v bližini italijanskih pozicij.

Iz Carigrada prihajajo poročila, ki so sicer sigurne nekoliko pretirane. Pravijo namreč, da so Turki mesto Tripolis zopet osvojili. Vsled te vesti je vladalo v Carigradu velikansko veselje. Velike množice se demonstrirale pred vojnim ministrstvom in prirejale ovacije turški armadi.

Oficijelna italijanska poročila te vesti ne potrjujejo.

Italijani zelo strogo nastopajo proti domačinom. Kjer dobijo katerega z orožjem, ga ustrelje. Dosedaj je dalo vojno sodišče ustreliti že blizu 200 Arabcev.

kaj pravice in boljšo vlado prebivalcem, kateri trpe pod njegovo vlado. Do sedaj je bilo vse to zaman. Njegovo veličanstvo je pripravno vedno obljubljan, a ničesar izpolniti, vsled izvestnega slabega vpliva, vedno pripravljenega, da izbriše vtis, katerega bi morda napravil moj razgovor, ali katerega drugega tujega ministra. Ni vredno groziti, če grožnje niso izvršene. Ako mi res hočemo rešiti to državo, moramo reformirati njeno vlado tako, da se bode njenim narodom vladalo pravično in nepristransko. In ako hočemo to izvesti, moramo biti pripravljeni, iti dalje kot do groženj.“

Tudi še po vsem tem poskušajo evropske vesele, posebno Anglija, reformirati Turško. Reforme žandarmerije, reforme sodišč, vojske, financ, vse to, ali zaman. Turška je ostala Turška z vsemi vsebinami azijske razposajenosti, lenobe in nekulture.

Navsezadnje, kot poslednji poskus, so se vzdignili pred tremi leti kakor patriotski tako plemeniti „Mladoturki.“ Zrušila se je oblika starega režima in prišli so novi ljudje na krmilo države. No, skeptičem ni prenehal. Poskus Mladoturkov je zadnji in zadostni dokaz, da so reforme v Turčiji nemogoče.

„Bolni mož“ ob Bosporu je padel na bolniško posteljo, s katere se gotovo ne vzdigne nikdar. Smrt nastopi tem preje, ker če zdravnik, zdravčevakega bolnika, vidi, da je neozdravljiv, mu puste prosto voljo in čim prej nastopi konec.

Žalostno je pa, da so balkanski narodi, edini pravi in zakoniti dediči Turčije, zbog svojega egoizma izročili stvar svojega nasledstva v roke evropskih advokatov, kateri si utegnejo prilastiti do dedščino, ali jim naposled vzeti še ono, kar že imajo.

Nek turški ujetnik je izpovedal, da dobivajo turške čete potom karavan živila in streljivo iz Tunisa; upanje Italijanov, da bodo Turke izstradali, je torej tem potom uničeno.

Italijani še zmiraj pošiljajo nove čete v Tripolis. To se gotovo ne strinja z zahtvili od italijanske strani, da so bili Italijani v zadnjih bojih vedno zmagoviti.

Italijansko-turška vojna. Berolinska „Morgenpost“ javlja: Okolica mesta je popolnoma obkoljena od sovražnika. Italijani tabo-rijo okoli Tripolisa, ne da bi se ganili in se omeju-jejo samo na to, da odvrtaajo sovražne napade.

Iz Tripolisa se poroča z dnem 2. novembra: Ob 5. uri zjutraj je začela turška artilerija v posamez-nih oddelkih streljati proti italijanskim vrstam, ven-dar brezuspešno. Sicer ni opaziti nobene akcije sov-ražnika. Ob solnčnem zahodu so začele streljati itali-janske vojne ladije.

Tekom zadnjih dveh dni se je izkrcalo šest ita-lijanskih bataljonov in precejšnje število rezervnih čet. Med dnevom so prišli Turki z belo zastavo in so pozvali Italijane, da se udajo.

Iz Rima se poroča, da je ženijski poročnik Ga-votti pri nekem poletu s svojim letalnim strojem ob-metaval taborišče turških čet z eksplozivnimi snovmi. Učinek je bil baje grozen.

Iz Carigrada se zopet zatrjuje, da so Turki v posesti studencev pri Bumeliani. Ako je to istina, po-tem so Italijani glede vode navezani le na brodovje, ki pa mora vsled viharnege vremena križariti daleč proč od nabrežja.

Tudi položaj v Benghasiju je baje za Italijane nevzdržljiv.

Turški generalni štab je baje dobil brzovajko, da je vseh šest zunanjih trdnjav pred Tripolisom v rokah turških čet. Poulični boji še trajajo z vedno e-nako divjostjo.

Iz Tripolisa poročajo, da se kolera s precejš-njo naglico razširja. Na stotine vojakov je bolnih. E-pidemija se tudi močno razširja med turškim in arab-skim prebivalstvom.

Razne vesti poročajo o grozodejstvih, ki jih iz-vršujejo Italijani. Turinska „Stampa“ trdi, da so u-strelili že čez 1000 žen.

Italijanom je že gotovo žal, da so storili tako neumnost, kakor je bil pohod v Tripolis. Toda nazaj ne morejo več. Doma že hudo občutijo posledice svoje nepremišljenosti. Dne 30. oktobra je bilo prijavljenih osem konkurzov velikih akcijskih družb. „Italie“ krat-ko pripominja, da to za eden dan popolnoma zadostu-je.

Razburjeni Lahij zahtevajo napad v Egejskem morju. — Turki ojačujejo posadke na otokih.

Turki pošiljajo streljivo in vojake na otoke Lemnos, Mytilene, Lesbos, Chios in Rodos. Posadke hočejo Turki na teh otokih tako pomnožiti, da bi po-tem imeli na njih 14.000 vojakov. Turki hočejo te o-toke braniti z vso silo, če bi jih poizkušali Lahij za-vesti. Turški načrt je, razcepiti laško bojno brodov-je. Laško časopisje zato zahteva, da naj Lahij takoj prično vojsko tudi v Egejskem morju. Admiral Au-bray je došel dne 30. oktobra v Rim, kjer se je po-svetoval z ministri, kako bi se vojno torišče razteg-nilo tudi na Egejsko morje.

Politični pregled.

Iz Hrvaškega.

Dne 29. oktobra 1911 se je vršila skupščina kluba ciril-metodarskih zidarjev za podpiranje in snovanje hrvaških šol. Sklenilo se je, da se po zgle-du Slovencev društvo imenuje Hrvatska Narodna Straža in ne Matica školska.

Srbija.

Poslaniku v Sofiji dr. Miroslavu Spalajkoviču je vlada ponudila mesto poslanika v Rimu. Dr. Spa-lajkovič je to ponudbo odklonil, češ, da hoče vsaj še nekaj časa v Sofiji ostati, zlasti sedaj, ko so nastali na Balkanu velekritični odnosi. Spalajkovič ostane torej za sedaj še v Sofiji, čisto gotovo pa je, da bo tekom prihodnjega leta premeščen za poslanika v Petrograd.

II. hrvaški katoliški shod.

Novi pravaški dnevnik „Hrvatska“ piše: Čim se je sprožilo vprašanje o priredbi in sklicanju II. katoliškega shoda, se je obrnilo Pijevo društvo na vse svoje odbornike s prošnjo, da izjavijo svoje mne-nje in nazore o sklicanju in izvršitvi tega shoda.

Pijevo društvo je s tem ugodilo obči želji, da se katoliške organizacije pobrigajo za priredbo omenje-nega shoda. Ker pa ima Pijevo društvo svoje odbor-nike v vseh delih hrvaške zemlje, je s tem svojim po-zivom želelo zaznati mišljenje vseh hrvaških katoli-kov v II. katoliškem shodu.

Sklenilo se je enoglasno, da se vrši shod v Za-grebu; razmišlja se pa naj, da se bo kateri prihod-njih shodov vršil skupno s Slovenci v Ljubljani. Za sedaj pa nikakor ni mogoče združiti program četrte-ga slovenskega shoda z drugim hrvaškim.

Revolucija na Kitajskem.

Cesar je izdal edikt, v katerem prisega, da bo reformiral ustavo in narodno skupščino ter preosno-val tudi kabinet, iz katerega bo moral izstopiti pred-seđnik, ki je Mandžu. Novi ministrski predsednik bo Liča-Cu.

Perzija.

O bojih v Perziji poročajo iz Petrograda, da so se vrgli v boj, ki se je vršil dne 26. oktobra, med četami bivšega šaha in vladnimi četami, Turkmeni s tako silo na vladno vojsko, da so jo popolnoma uni-čili ter da je ostalo živih samo komaj 250 mož. Pre-ostalo vladno vojaštvo se je konečno udalo.

Raznoterosti.

Imenovanja. Glasom cesarjevega lastnoročnega pisma so bili imenovani fml. Georgi za generala in-fanterije, fml. nadvojvoda Fran Salvator za genera-la kavalerije, viceadmiral nadvojvoda Karel Štefan za admiral, fml. in poveljujoči general III. armad-nega kora Ernest baron Leithner za feldcajgmajstra.

Novi kardinali. Tajni konzistorij se bode vršil dne 27. t. m. v Rimu, a javni dne 30. t. m. Pri tem se bodo imenovali razni kardinali. Med njimi bosta tudi dunajski nadškof dr. F. Nagl in brnski nadškof mons. Franc Bauer.

Skrbimo za mladino! Naša mladinska organi-zacija je prav lepa. Armada mladeničev in deklet, ki so združeni v naših zvezah in društvih, je ogra-mna. In nedeljo za nedeljo skoro lahko rečemo, dan za dnem se razvija v teh društvih živahno gibanje. Toda to še ni zadosti, zlasti se ne smemo dati pre-motiti, da bi pustili kje stalno delo v nemar. Naši politični nasprotniki so neutrudljivo na delu, da bi si nalovili mladine. Zlasti socialna demokracija se pri-dno trudi, da bi nalovila in zorganizirala mladino, kajti dobro ve, da ji je potem bodočnost zasigurana. Med slovensko mladino nima še skoro nikake orga-nizacije, toda med Nemci in Čehi se ponaša z veliko. Socialdemokratsko glasilo „Zarja“ prinaša naslednje številke: Nemška mladinska organizacija šteje 8558 rednih in 584 podpornih (ženskih) članov; največ or-ganizirane mladine je na Češkem (4659) in na Nižje-Avstrijskem (2569). Ob enem strokovno organiziranin je 1547 članov, v letu 1911 jih je prestopilo v stro-kovno organizacijo 637. Izmed članov je 3796 vajen-cev, 1797 pomočnikov in 2750 pomožnih delavcev; 3284 članov je starih 14 do 16 let; 3092 17 do 19 let, 1388 članov 19 do 21 let, čez 21 let je pa 614 članov. Fluktuacija je v mladinskih organizacijah velika. Skoro ena tretjina prestopi iz mladinske organizaci-je v strokovno, kadar dovrše po pravih določeno starost. Dohodkov so imele mladinske v letu 1910 čez 22.000 K, izdatkov čez 21.000 K. In nato si stavi v-prašanje: Kaj pa slovenska mladina? Temu sledi potem naslednji odgovor in poziv: „Tudi pri nas se je začelo v zadnjem času obračati v tem oziru na bo-lje, ustanovila se je v nekaterih krajih mladinska or-ganizacija. Toda treba je spraviti vse gibanje v ži-vahnejši tok. V ta namen moramo skrbeti, da bode imela mladina poleg razredne izobraženosti tudi do-volj razvedrila, kajti mladi ljudje so radi veseli. Pe-tje, glasba, dramatične predstave, telovadba, izleti: na vse to se moramo ozirati pri našem mladinskem gibanju. Naše geslo mora biti: Dajmo delavski mla-dini resne razredne izobrazbe, dajmo pa ji tudi do-volj zdrave zabave in razvedrila!“ (So to besede, ki jih moramo tudi mi v polni meri vpoštevati in hitro po njih delati, da ne bo prepozno. Zlasti v večjih krajih, kjer je več delavstva in obrtništva, moramo skrbeti bolj kot dosedaj za naraščaj. Osnujmo pov-soč v teh krajih Orla. Hitro na smotreno delo!

Poljski obrambni sklad. Kakor znano, so odgo-vorili Poljaki Roseggerju z ustanovitvijo obrambnega sklada „Grunwald“. Že koncem prvega leta (1909) je bil zbran prvi milijon kron, na kar so Poljaki skleni-li, nadaljevati z zbiranjem drugega milijona. Prvi mi-lijon se takoj porabi za zgradbo novih šolskih poslo-pij in za ustanovitev ljudskih in srednjih šol, in sicer polovica za vzhodno, polovica pa za zapadno Galici-jo. Iz drugega milijona se napravi rezervni sklad, o čegar porabi bo sklepalo pozneje vodstvo šolskega društva. — Slovenci, delajte za Slovensko Stražo! Posnemajmo Poljake v požrtvovalnosti!

Nesramnosti. „Slovenski Branik“, glasilo ciril-metodarske, si vsake toliko časa dovoli kako podlost, ki je povsem vredna naših liberalcev in samo dokazu-je, kako nemogoče je vsako skupno narodno delo. V zadnji številki drzno obrekuje slovensko duhovščino. Liberalno ščene nesramno zatrjuje, „da slovenski du-hovnik mora biti po dr. Mahničah navdihili brezna-roden ali celo protinaroden“. To nevedno zlobnost je morala napisati samo kaka nepoštena slogaško-liberal-na duša, ki pri vsaki umestni ali neumestni priliki joče radi političnega razdora, ki obstoja med nami. Kakemu odkritemu liberalcu ne moremo pripisovati tolike hinavščine. Nimamo pomena, braniti dr. Mahni-ča, ker požrtvovalna osebnost tega moža je tako vz-višena, da je ne doseže lajanje tega časnikarskega bandita. Pribijemo samo: Vsakdo, ki ni zahrbtn hi-navec, ve in mora priznati, da bi naša narodna meja šla že povsod drugod, kakor gre sedaj. Kdor je po-šten, mora priznati, da ima naša duhovščina največ zaslug za naš narodni obstoj. In cirilmetodarsko gla-silo se spusti k takim trditvam, kakor je zgorajšnja?! Ne bomo se dalje prerekali, kajti s podlim človekom človek najrajši tako občuje, da krepko pljune in gre v stran.

20.000 K v češke narodne svrhe je ob priliki smrti svojega soproga darovala gospa E. Kletzlova v Brnu. — Slovenci, spominjajte se Slovenske Straže!

Nov list. V soboto dne 4. novembra 1911 bo za-čel izhajati v Gorici nov nemški tednik „Görzer Zei-tung.“ List se bo tiskal v laški tiskarni.

Nemški Volksrat je Maliku izrekel svojo neza-dovoljnost radi znanih napadov na nemške sodnike. Maliku zna ta nezadovoljnost škodovati, a za javnost bi bilo boljše, ako bi Volksrat dokazal, da Malik ni-ma prav. Ta dokaz še do danes manjka.

Vprašanje. Kateri trgovec bi sprejel malega tr-govca hčer v učenje? Dekle je staro 16 let in bi šlo najraje h kakemu slovenskemu trgovcu na mejo. Bla-govoljne ponudbe naj se pošljejo na Kmečko hranilni-co in posojilnico v Ptuj.

Vdrtje vode v bohinskem železniškem predoru. Kakor smo že poročali, je predrlo nekaj studencev vsled silnega deževja oboke bohinskega predora. Voda je vdrla v predor in poplavlja celo progo. Po-sebno nevarno je to vdrtje na goriški strani, kjer so nastale precejšnje razpoke. Vlaki vozijo skozi predor z zelo znižano hitrostjo. Delavci so noč in dan na delu in skušajo zamašiti razpoke.

Štajersko.

Mariborske novice.

Vseh svetnikov dan je bil deževen. Kakor da bi se tudi nebo hotelo solziti z onimi, ki so hiteli na grobove svojih ljubih, je skoro ves popoldan deževa-lo. Navzlic temu je bilo na pokopališču ves čas pol-no občinstva. Gorelo je nebrojno sveč in lučic in mnoga razkošnih vencev ter priprostih šopkov je kra-silo gomile ranjkih. Mnogo je bilo oficijelnega, mar-sikaj prisiljenega, manjkalo ni neizogibnih radoved-nežev, vendar ni nič kalilo svečanega miru. Spomin smrti je ležal nad stotinami in jih silil k resnemu molku.

Nesreča z avtomobilom. V ponedeljek je vozil po-sestnik Zelenko iz Gasteraja preko dravskega mostu proti Tržaški cesti. Nasproti pa pride tisti trenutek v divjem diru avtomobil, v katerem je bil med drugi-mi tudi knez Windischgrätz iz Konjice. Zelenkov konj se je splašil in se spel po koncu. Vkljub temu ni sofer ustavil avtomobila, temveč drvel je naprej. A konj se je pa obrnil in oddirjal. Zelenko je prišel pod voz in dobil nekaj lahkih poškodb. Konja so u-stavili le na glavnem trgu. Soferja so ovačili.

Prenovitev. S 6. novembrom bodo začeli podi-rati nekdanj Heumayerovo hišo na Glavnem trgu. Dravska ulica bo na tistem mestu zaprta tako za o-sebni, kakor za blagovni promet.

Pohvaljen uradni sluga. C. kr. justično mini-strstvo je pohvalilo uradnega slugo pri tukajšnjem okrožnem sodišču Ivan Sapeška vsled njegovega zvestega in vestnega izpolnjevanja službe.

Nepreviden vojak. V torek popoldan je korpo-ral tukajšnjega 3. topničarskega polka v pisarni re-montne komisije tako neprevidno ravnal z revolver-jem, da se mu je slednji sprožil. Kroglica mu je šla v stegno in tam obtičala. Ranjenca so prepeljali z rešilnim vozom v vojaško bolnico.

Pokvarjena mladina. Zadnjo soboto zvečer so se sprli v Viktringhofovi ulici trije vajenci, dva čev-ljarska in eden krojaški. Na vse zadnje so se zgra-bili, pri čemer je čevljarski vajenec Ogrizek s čev-ljarskim krivcem težko ranil čevljarskega vajenca Perklča na roki in na prsih. Perklča so morali od-peljati z rešilnim vozom v bolnišnico.

Trgovsko in obrtno društvo je izdalo pred par tedni letak: „Svoji k svojim.“ Državni pravdnik je pa videl v njem bržčas nevarnost za nemške trgovce in ga je zaplenil. Poslanec dr. Verstovšek je vložil v državni zbornici interpelacijo radi tega in sedaj bo imuniziran letak še enkrat izdan.

Ptujske novice.

Ptuj. V nedeljo, dne 5. t. m. ima naš državni poslanec g. Brenčič v Narodnem Domu javen shod, na katerem bode poročal o delovanju slovenskih po-slancev na Dunaju. Kmetje, somišljeniki, pridite v o-bilnem številu!

Za smeh in kratek čas. Nekoč se je držnil neki kmet v neki tukajšnji gostilni omeniti proti gostilničar-ju, da je „Sloga“ liberalen, brezveren list. Ko ta to čuje, pa se je začel hudovati: „Kaj si upate Vi trdi-ti? To ni res! Kdor to trdi, žali vse slovenski narod.“ To je vendar za počit. Ko vendar 99% Slovencev niti ne pozna tega lista.

Naš Orel bo imel v kratkem svoj prvi redni občni zbor. Želeti bi bilo, da bi se naši mladeniči in dekleta začeli živahno brigati za organizatorično de-lo. Samo na mladini je ležeče, ako bo utopil naše ljudstvo okrog Ptuja ta nesrečni šnops, ali ne. Torej na dan!

St. Vid niže Ptuja. Zadnjič je bilo brati v „Stra-ži“, kako se v Podlehniku hitro pisma dostavljajo. Nič boljše ni pri nas. „Štajerca“ se seveda hitro do-stavi. A druga pisma ležijo na pošti po cele tedne! Pismo, ki je došlo na pošto dne 21. oktobra, prišlo je v prejemnikove roke dne 31. oktobra. Seveda nočejo biti nikdar krivi na pošti. Škoda, katero ima priza-deti, mora vedno sam trpeti.

Jesen. Vsled izredno ugodne jeseni so ljudje poljske pridelke lahko spravili; tudi svinjske krme: repe, korenja, pese in dr. bo dovolj za zimo, da ne bo treba pod ceno prodajati svinj.

Smrt. Dne 26. oktobra je umrl v bolnišnici v Brnu na Moravskem Albin Fleck, ekonom pri grofu Herbersteinu, stričnik mil. gospoda prošta ptujskega, v najlepši moški dobi. Ravno je tlobil obvestilo, da pride za oskrbnika na vurberško grajščino, kar mu smrti z neusmiljeno roko prekriža vse načrte. N. v m. p.!

Celjske novice.

Dramatično društvo v Celju uljudno vabi k najobilnejšemu obisku svoje prve gledališke predstave, katero priredi v nedeljo, dne 5. novembra 1911 zvečer v veliki dvorani celjskega Narodnega Doma. Uprizori se znana ljudska igra dunajskega pisatelja Hawela „Bleda žena Skrb.“ Igra je dosegla svoj čas na Dunaju najlepši uspeh in je prav dobro naštudirana. Dramatično društvo se je pod vodstvom gosp. Salmiča potrudilo, da nudi občinstvu nekaj resnično dobrega; pričakuje pa od celjskih in okoliških Slovencev upoštevanja in podpore, ker je le v tem slučaju mogoče zagotoviti redne gledališke predstave v Celju. Od dramatičnega društva pa se pričakuje, da se kmalu preustroji na podlagi vsaj popolne enakopravnosti obeh strank.

Smrtna kosa. V Celju je umrl predsednik celjskega okrožnega sodišča dvorni svetnik pl. Wurmser. Truplo so prepeljali k pokopu v Gradec.

Za naš tujski promet.

V nedeljo dne 29. oktobra je imelo deželno društvo za povzdigo tujkega prometa na Spod. Stajerskem v Celju večji shod. Udeležba je bila prav številna. Videli smo celjskega, brežiškega, ljutomerskega, ptujskega glav., zastopnika minist. za javna dela, in več drugih oddelčnikov.

Po pozdravu in uvodnih besedah podpredsednika deželnega društva za povzdigo tujkega prometa dr. Friderika viteza pl. Weis-Ostborna je imel predavanje o narodno-gospodarski važnosti in pogojih za tujski promet skriptor K. V. Gawalowski. Omenil je uvodom, kolik dobiček prinese živahen tujski promet obrtništvu in kmetijstvu, kako ugodno zboljša trgovsko bilanco posameznih dežel in držav. Tirolsko na primer je postalo iz pasivne kronovine aktivna: samo vsled velikanskega tujkega prometa. Dočim je 1896 obiskalo Tirolsko 345.000 tujcev, se je to število povzdignilo leta 1909 na 810.000, to je za celih 147%. Tujski promet donaja kulturo v deželo, daje ljudem zaslužka in kruha.

Predavatelj je nato govoril obširno o pogojih za tujski promet: dobrih železnicah, cestah, pošti, telefonu, hotelih, planinskih potih in kočah. Dalje o reklamah in njenih izrastkih, o razvoju in postanku Stajerskega društva za tujski promet. (Ustanovljeno leta 1881.) Dalje o potrebi sistematičnega dela na tem polju in o vprašanju podeželenja društev za povzdigo tujkega prometa. Na Tirolskem so že ustanovili poseben deželni svet, ki se peče s temi zadevami. A tujski promet je tudi na Stajerskem ogromen; leta 1900, torej že pred 10 leti, je obiskalo našo deželo 474.126 tujcev. Prekašajo nas samo Nižja-Avstrijska (877.000), Tirolska in Češka (756.000). Primorsko izkazuje v istem letu 119.000 in Kranjsko 89.000 tujcev. Ako se računa povprečno bivanje na 5 dni in dnevni izdatek po 15 K, dobimo svoto 2.370.830 dni in 35.562.540 K izdatka — svota, ki gotovo ne more ostati brez vpliva na narodno gospodarstvo v deželi. Kar se tujcev tiče, prihajajo ti na Stajersko manj iz zapadnih in severnih evropskih držav, temveč po največ iz vzhoda (Ogrske) in juga. Kar se tiče Sp. Stajerske, pride ista doslej pri tujkem prometu v poštev vsled svojih svetovnoznanih toplot. A mogel bi nuditi ta del dežele tudi izvrstnih letovišč in ima v Savinjskih planinah zaklad, katerega še dosedaj ne pozna večina tujih turistov. Logarjeva dolina je ena izmed najkrasnejših v naših Alpah. Treba bode posvetiti tudi Spodnjemu Stajerju glede tujkega prometa vso pozornost in treba bo skrbeti za predpogoje istega z vso silo. Društvo prireja zato letos zopet shod za tujski promet na Sp. Stajerju.

Ki točki: Razširjenje in izpopolnjevanje prometnih sredstev je kratko govoril dr. Weis-Ostborn.

Nato se je vnela živahna debata, v kateri so razni govorniki opozarjali na zahteve Spodnjega Stajerja in izražali svoje misli, in načrte, kako dvigniti pri nas tujski promet.

Na koncu je imel dr. pl. Senetkovski daljše predavanje o varstvu domačih starin.

Izmed Slovencev se je tega važnega shoda udeležil gospod poslanec dr. Ivan Benkovič, nadučitelj Kocbek kot predsednik S. P. D. in Stajerski urednik „Slovenskega Naroda“; prišel je tudi dr. Kukovec, pa se je po govoru gospoda dr. Benkoviča sramežljivo odstranil, ne da bi odprl usta.

Iz govora gospoda dr. Benkoviča posnemamo, da je početkom povdarjal velikansko zamejnost Spodnjega Stajerja, v kolikor se tiče prometnih sredstev; stavil je sledeče, soglasno sprejete predloge, s katerimi se merodajni faktorji pozivljajo, da pospešujejo z vso vmo sledeče projekte:

1. Lokalna železnica Rečica na Paki—St. Janž. Treba je takoj osnovati akcijsko družbo, nabirati podpise za vsprejem temeljnih akcijskih interesentov in zagotoviti državno garancijo za prioritetni kapital v približnem znesku 1.000.000 K, temeljni kapital 500.000 K pa naj prevzamejo interesi, okraj in dežela; zadostovalo bi tudi, če ti interesi vsaj za 300.000 K temeljnih akcijskih vzamejo.

2. Državno železnico drugega reda Polzela—Kamnik (Domžale), ki se naj vzame v bodočo predlogo o lokalnih železnicah.

3. Železniška zveza Krapina—Rogatec, vlada naj energično nadaljuje pogajanja z ogrsko vlado.

4. Zboljšanje prometnih razmer na progi Zid. Most—Zagreb, posebno uvedbo enega novega para

osebnih vlakov. To točko so posebno toplo zagovarjali zlasti ravnatelji kopališč, predsednik zborovanja in drugi.

5. Jutranje železniške zveze spodnjih krajev dežele z Gradcem, tako da bi se moglo tudi iz spodnjih krajev že jutraj ob 9. ali 10. uri priti v Gradec.

6. Zboljšanje zveze Celje—Ljubljana.

7. Telefonske zveze Celje—Zidanimost—Zagreb (Ljubljana).

8. Poštni avtomobil Rečica—Solčava.

Govornik je zlasti primerno označil postopanje južno železnice in izjavo navzočega zastopnika iste ob splošnem pritrjevanju zavrnil kot popolnoma nezadostno.

V zadevi telefonske zadeve je priporočal poštni svetnik Wranitzky, da naj se takoj skliče sestanek interesentov in izbere akcijski komite.

Dr. Benkovič je tudi ostro zavrnil napade predsednika celjske podružnice nemškega planinskega društva, rudarskega komisarja Kallaba, na domovensko prebivalstvo v Kamniških planinah, češ, da nemški turisti tam niso varni; označil je za spoznanje izvajanja komisarja Kallaba kot pravljico. Končno je zlasti povdarjal, da bi prometu tujcev zelo koristilo, če se obe narodnosti sporazumete med seboj, kar se tiče zlasti Celja; kajti izgrede gotovo ne pospešujejo prometa tujcev. Kako malo smisla je za sporazum, kaže že to, da nekateri zborovalci (dr. Ambrožič in drugi) niti dve slovenski besedi, izgovorjenih od govornika, niso mogli mirno prenesti. Izvajanja govornika so bila burno aplavdirana od večine navzočih. Toliko o zborovanju.

Priporočamo sorojnikom, da pristopajo kot člani k temu društvu; kajti samo na tak način bomo mogli varovati interese Sp. Stajerske.

Ljutomerske novice.

Škratica. V naš trg se je utihotapila nalezljiva škrlatica. K sreči se doslej še ne širi.

Skrajni čas. V naših gostilnah nimajo narodnih računskih listov. Najdejo se le reklamni listki za radinsko slatino, katere razpošilja neki tukajšnji narodni trgovec, in to še s samonemškim besedilom. Kedaj se bodo vendar vpeljali računski listki Slov. Straže?

Rotovž. Ljutomerski rotovž je dobil sedaj novo lice. Še novo uro, takozvano transparentko je dobil, ki ponoči sveti. — Električna, ki mnogokrat počiva, da imamo po več dni egiptovski temo, in na novo popravljeni rotovž bode nas davkoplačevalce hudo obremenil. Kaj, da smo le „nobel“!

Umor. Dva sumljivca Pergarjevega umora imajo že pod ključem. Upati je, da morilec kmalu najdejo.

Trboveljske novice.

Soc. dem. manire. V nedeljo zvečer je razgrajalo nekaj socialno-demokratske mladine po cesti iz Vod proti Trbovljam. Srečali so poduradnika Putriha, katerega so na cesti ustavili in obkolili. Neki rudarček Cvetežar je pograbil Putriha za obleko in rekel: „Kakor mi ne daš za šnops, te bom kar nameštal.“ Putrih ravno ni imel več drobiža pri sebi in mu je dal 30 vinarjev, s čemur se je odkupil, da so ga pustili. Celo zadevo je poprijelo orožništvo in Cvetežar bo za tistih 30 vin. sedel nekaj časa. Kolikor je znano, je Cvetežar precej vajen „špekhamre“. Radovedni smo, če bo „Zarja“ kaj omenila o tem.

Surovost. V nedeljo zvečer med 8. in 9. uro je neki hudobnež iztrgal iz Dimnikove kapele božjo razpelo, ga razbil in kosce razmetal po cesti. Dotičnemu hudobnežu so na sledu. Pri tej kapeli se je to hudodelstvo že v tretjič prigodilo. Radovedni smo, če bodo dotičnega zlobneža zasačili? Naši liberalci seveda obsojajo to početje. Ne premislijo pa, kda izvirajo take surovosti iz čitanja slabih časopisov, v katerih se dostikrat blati sv. vero in duhovnike. Zato je pač žalostno, da se nahajajo po rudniških hišah večinoma slabi časopisi. Posebno, kjer so otroci, imajo stariši zaradi slabega časopisja težko odgovornost na vesti.

Naša bolnišnica. V naši rudarski bolnišnici vlada v zadnjem času čudne razmere. Pred kratkim je bil v bolnišnici naš pristaš, ki je pri Orlih. Bolnišnično osebo se je proti njemu neuljudno obnašalo. Ko so to drugi sobolniki opazili, so se še oni tako obnašali, tako, da je bolnik moral hote ali ne hote zapustiti bolnišnico. Prosil je zdravnika, naj bi se mu dala bolniška podpora. Ker je pa v tej bolnišnici liberalno gospodarstvo, se bolniku, ki je naš, ni pripoznala sploh nobena podpora. V tej bolnišnici je res čudna družba. Dogodilo se je že marsikaj čudnega. Radovedni smo, ali naši delavski zastopniki kaj vedo o tem, ali pa nočejo vedeti?!

Drugi kraji.

Fram. Prihodnjo nedeljo priredi podružnica naša „Slovenske Straže“ v Framu občni zbor s petjem in gledališko predstavo. Vse zavežne Framčane uljudno vabi odbor.

Od Sv. Lenarta v Slov. gor. Nemška šola. Velikanske spremembe so se dogajale v najnovejšem času na tukajšnji priv. šoli. Duša nemške šole in načelnik krajnega šolskega odbora, gosp. Baldek, je odložil to častno mesto. Učitelja Steiner in Reinl odideta na priporočilo gosp. šolovodje. Vsako leto drugi učitelji. G. Baldek je posadil gosp. Flöry-ja, nekdanjega najboljšega prijatelja, na zatožno klop, in kazenska sodnija ga je obsodila na denarno kazen v znesku

10 K. Flöry je prosil sicer pismeno za odpustanje, ali gosp. Baldeku to ni zadostovalo. Povod tej tožbi je bila slovenska šola, s katero je gosp. nadučitelj Flöry enkrat ponoči ob 12. uri imel opravka. Res, ta mož je na svojem mestu. Pa tudi podnevi je v smislu Šulferajna neumorno delaven. Cele počitnice hodi od hiše do hiše ter zbira slovensko dečo za svojo šolo.

Sv. Lenart v Slov. gor. Nemška šola. C. kr. naučno ministrstvo je, kakor so poročali že razni časniki, razveljavilo sklep c. kr. dež. sod. sveta, s katerim je tukajšnji priv. šoli podelil javnost ter tako rešilo davkoplačevalce občin: Sv. Lenart, Radahova-Šetarjeva, Zamarkova, Sp. Porčič itd. velikih plačil. Posestniki imenovanih občin, vzdramite se, zdaj je še čas, ter vzemite svojo dečo iz nemške šole, in tudi ne dovolite, da bi vaši viničarji itd., pošiljali svoje otroke v nemško šolo. Naši nasprotni tržani bodo sicer zdaj nekaj časa mirovali in zbirali novih moči, ali po preteku kakega leta bodo skušali še z večjo silo pridobiti javnost svoji nemški šoli. S pomočjo popolnoma nemških otrok, katere je dobil Baldek iz Dunaja in jih baje še dobi, bodo dosegli nasprotniki svoj cilj, ako vas v pravem času ne sreča pamet.

Sv. Lenart v Slov. gor. Nemška šola. Naše nasprotni tržane je odločil c. kr. naučnega ministrstva zelo poparil. Sami ne morejo prispevati k stroškom nemške šole, Šulferajn pa že stoka pod težkim bremenom. Ako ne dosežejo v kratkem javnosti, bo začelo pokati na vseh koncih in krajih. Nemški šoli prijazni Šentlenarčani so računali tako gotovo na javnost priv. šole, da so baje že meseca junija t. l. postavili proračun za leto 1912. Glasi se takole: Dohodki: Šolske kazni 60 K, legati 40 K, skupaj 100 K. Stroški: kurjava: 500 K, snaga 400 K, za uboge otroke 400 K, uradni stroški 180 K, za stavbo nemške šole 40.000 K, na obrestih 1048 K, skupaj 42.528 K. Te stroške so razdelili med vsolane občine takole: Sv. Lenart 12.300 K, Zamarkova 8.200 K, Radahova-Šetarjeva 8.075 K, Sp. Porčič 7.415 K, Zg. Žrjavci 4138 K, Sp. Žrjavci 2.300 K. — Ali se to pravi, da ne boste nič plačali? Ali se vam že zdaj jasni? Ali misliš, moj ljubi sosed, ko pošiljaš v nemško šolo, da bomo tudi drugi, ki smo svoji stari, dobri šoli ostali zvesti, vam pomagali, plačevati stroške za nepotrebno nemško šolo? Dragi, motiš se. Ker naši tržani dobro vedo, da razun Šentlenartskega nobeden občinski odbor ne bo dovolil gori navedenih stroškov za nemško šolo, so sestavili obenem tudi podroben proračun, iz katerega je razvidno, koliko mora plačati vsak posestnik, ki pošilja v nemško šolo. Ker iz občine Radahova-Šetarjeva n. pr. pošilja 10 posestnikov v nemško šolo, se gori navedeni prispevek 8075 K razdeli med onih 10 posestnikov. 8075 K : 10 = 807 K 50 vin. Enako so razdelili v drugih občinah dotične prispevke med tiste posestnike, ki iščejo sreče in pameti v nemški šoli.

Sv. Lenart v Slov. gor. V nedeljo, dne 5. novembra ob 2. uri popoldne se vrši v Arnušovi dvorani gospodarski shod. Na dnevnem redu je vprašanje glede odprtja živinskih sejmov in pa kako stališče naj zavzamejo občine in živinorejci napram odloku okrajnega glavarstva z dne 15. oktobra številka 38.100. Shod sklicuje okrajni odbor. Govoril bode poslanec Roškar, nastopijo tudi še drugi govorniki. Občinski zastopi in živinorejci, udeležite se v obilnem številu tega, za vas važnega shoda.

Sv. Jurij v Slov. gor. Nedeljska prireditel. Dekliške zveze se je prav dobro izvršila. Igralke so igro „Vestalka“ prav izborno pogodile. Globok vtis je naredila igra v rimskih oblekah ob primerni prireditvi odra za posamezne prizore. Marija Androjna je govorila o nalogah kmečkega ženstva, Julka Rotman je deklamovala „Slava slovenski domovini“, pevski zbor je oskrbel pevske točke. Veliko zanimanja je vzbudil srečolov z lepimi dobroti. Cela prireditel se je vršila v znamenju veselega razpoloženja ob veliki udeležbi cenjenih gostov, domačih in daljnih. Mladenke, le vrlo naprej v smislu prave izobrazbe in poštenih zabave!

Pesnica. Vlada je vendar ugodila ugovoru Slovencev in je razveljavila občinsko volitev I. razreda, v katerem so zmagali lansko leto vsled raznih nepravilnosti posilincev. Volitev II. in III. razreda, kjer so zmagali Slovenci, je potrjena. Tako bo prešla v kratkem ta važna občina v roke slovenskih kmetov in bo tvorila močno predstražo med Mariborom in Südmarko. Volitev za I. razred se bo v kratkem vršila.

Lepa njiva pri Mozirju. Zadnjič se nam je vrnila neljuba pomota. Pod naslovom Mozirje smo poročali, da se vrši dne 12. t. m. shod dr. Verstovška. To je napačno. Shod se vrši pri nas. Shod bo dne 12. t. m., in sicer takoj po drugem sv. opravilu v mežnarjevi krčmi. Shoda se vsi kmetje veselimo, posebno, ker imamo sedaj sejme zaprte. Ali bo res kaj z zadrugo za razpečevanje živine? Pridemo v obilnem številu v Lepo njivo! — Kmet Leponjivčan.

Mozirje. Zla kanclista v Mozirje pride gospod Ferk iz Ljutomera. — Gospa Goričar iz Libije je šla k nevarni operaciji v Gradec. Želimo srečnega izida!

Sv. Jakob v Slovenskih goricah. Trta z 1850 grozdi! Posesnik Alojz Jager v Gornjem dolu je letos na enem samem trsu, na izdobi, ki je pri preši napeljana kot brajda, nabral 1850 grozdov, reci: ti-soč osem sto in petdeset grozdov. Trs, ki je jako močno zrašen, se naslanja na drevo marelico, katere je tako prinesla dvojni sad: okusne marelice in izredno množino črnega grozdja.

Velika Pirešica. Komaj je začelo rumeneti drevesno perje, umorjeno po prvi slani, že je začelo zeb-

sti neke tukajšnje kroge, da iščejo zimske rokavice. Ako so že res tako zmrznjene njihove dušice, naj ob-lečejo poleg rokavic že sekaj kože, a pazijo naj, da se ne bodo v druge zaletavali, sicer bomo dali rokavice z rok, ker se ne bojimo liberalnega mraza. Če pride le ena slana, boče umorjeno vse zelenje in liberalni cvet.

Griže. V neki tukajšnji gostilni, kjer je tudi napredna trgovina, vidimo ležati na mizi poleg uma-zanega „Narodnega Lista“ tudi „Stajerca.“ A ni do-volj! Dobe se celo vžigalice Südmarke. Nar. stranki se mora samo čestitati, da ima takšne pristaše. Ako ne zadostujejo te vrstice, boče očividec prišel z ime-ni na dan! — Opazovalec.

Gornjigrad. Gospod Kolenč se je naveličal žu-panovanja in je do februarških volitev prevzel vsjo akcijo za boj gospod notar. Pisal mu bo učitelj Kor-ban. Upati je, da se jima posreči skovati napreden odbor, ki bo znižal 180% naklado. Torej na sviden-je pri Filipih! — V Bočni je prodal posestvo gospod Ručigaj, zapuščen od naprednjakov.

St. Pavel pri Preboldu. Dne 28. oktobra zve-čer se je porušila betonska streha na novem gospo-darskem posloju gospoda Julija Sadnika, posestnika v Laškovi vasi. Poškodovan je tudi del zidovja. Ško-đe je več tisoč kron. Sreča v nesreči je bila, da ni bilo ljudi ob tem črtu poleg.

Zalec. Ni dovolj, da so že razni ponočnjaki ta-ke razvajeni, da izvajajo razne surovosti, sekaj hoče še neka „dama“ brilirati. Za hrbtno kliče ta „Mina dama“: To je tista baba, katera tuči s črnimi drži! Ako bi bila to že Žalčanka, bi se ji lahko posvetilo samo par vrstic iz njene morale; a ker se hoče pro-ducirati na račun drugih, bomo osvetlili, ako ne miruje, od koga da živi. Pristašnje Slovenske kme-čke zveze si ne bomo pustile vse klopati. — So-mišljenica.

Zalec. Ko si je drznil naš poslanec gospod dr. Korošec priti k nam posredovat med nesrečnimi pro-dajalci, ki so svoj hmelj naprej prodali, so kričali žalski mešetarji, da je to samo pesek v oči od strani poslancev Slovenske kmečke zveze. Naši poslanci so vstrajali vkljub vsem zaprekam, ki so se stavile od nasprotne strani. Trud ni bil zaman. To lahko od-krito pove cela Savinjska dolina. Da se pa ni še bo-ljše zvršilo, so krivi žalski mešetarji, katerim se gre samo za lasten dobiček. Ti ljudje gledajo samo, da se njih žepi polnijo. Ali ima ljudstvo kaj od tega aji-ne, to jim je četrta briga. Dokazov imamo na razpo-lago. Ko je nekdo glavnih kričalcev posređoval med kupcem in producentom iz Griž, je drl kmeta tako umazano, da hujše ni mogoče. O tem bomo še go-ovorili.

Poljčane. V smislu par. 1 namestniškega uka-za z dne 4. aprila 1911 daje politična oblast dovolje-nje za streljanje s topi. V nedeljo (dne 22. oktobra se je o priliki že itak izzivajoče slovesne otvoritve nove šulferajnske šole v Peklu grozovito in nepresta-no streljalo s topi ter s tem žalilo slovensko doma-če prebivalstvo cele okolice, in le treznejšim ljudem se je zahvaliti, da ni prišlo do resnih reči. Le s te-žavo se je zabranilo ivrlim slovenskim mladeničem, da niso dejansko nastopili proti takemu nečuvenemu izzivanju na slovenski zemlji. Vprašamo gospoda c. kr. voditelja mariborskega glavarstva, kako se strin-ja tamuračno izdano dovoljenje za streljanje s topi-či z (dolžnostjo politične oblasti, zabraniti vsako javno izzivanje ljudstva?! Naše gospe poslance pa prosimo, da na merodajnem mestu storijo vse korake, da se politična oblast primerno podučí, v čem obstoja njena sveta dolžnost, in da se zanaprej zabrani so-delovanje te oblasti pri političnih prireditvah, ki iz-zivalno vplivajo na domače slovensko ljudstvo.

Pekel pri Poljčanah. Naši Nemci (!) so povod-om otvoritve šulferajnske šole razobesili vse polno frankfurtaric, bržkone z namenom, žaliti naše verno slovensko ljudstvo, ki je udano svojemu cesarju, ki ne mara teh nemških zastav — saj ga spominjajo na uporne Nemce leta 1848, ki so si takrat omislili to izdajalsko zastavo. Čudimo se, da so na hiši trgovca gospoda Antona Švelca, ki vendarle živi od sloven-skega denarja, vihrale kar dve frankfurtarici, in je ta gospod rojen kranjski Slovenec; pohvalno pa mo-ramo omeniti, da se kot občinski odbornik poleg sed-mih kmečkih odbornikov ni udeležil slavnostnega o-beda. Mislimo, da ne zavoljo tega, ker se mu je do-zdeval predrag, ampak iz ozira do gotovih ljudi, ka-terih poglaviti posel obstoja v večnem izzivanju na-šega ljudstva.

Pekel pri Poljčanah. Ker so nemško-liberalni časopisi po svoji stari navadi polni kratkonogih ne-resnic o tukajšnji šulferajnski šoli, smo prisiljeni, resnici na ljubo pribiti nekaj dejstev. Glavni madež te popolnoma nepotrebne šole je, da nje ne boče po-hajali nemški otroci. V celi naši občini ni niti pol tu-cata za šolo godnih nemških otrok. Prava uganka nam je, kako neki bodo „die wackeren (!) Deutschen“ (?) von Hölldorf, kakoršnim se brezdvomno prište-vajo vpokojeni postajni načelnik Karol Zimmer in pa železniški zdravnik Franc Novotný, protestantski gostilničar Jožef Baumann (nekdanj Drev) in mešetar Albin Belak, trgovec Anton Švelc in gostilničar Ja-než Vovk in še par drugih, pošiljali v to nemško šolo svoje otroke, ko je vendarle znano, da nobeden teh za ljudsko šolo godnih otrok nima. Nadalje ni res, da se je 145 otrok prostovoljno prišlo v to nemško šulferajnsko (mučilnico). Hvala Bogu, tako nezavedni pač niso naši slovenski stariši, ki dobro

vedo, da bi se v taki šoli pač presneto malo naučili njih otroci, ampak bi se le izneverili svojemu naro-du; saj je izjavil šulferajnski učitelj, ki je bil na u-čiteljsko prva leta baje zapisan za Slovenca, da bo-de vse svoje moči napel v to, da boče svoje učence izredil za poštene Nemce! Kdor ve, kakšni so v Nem-ce spremenjeni slovenski otroci, kako zaničujejo vse, kar je slovenskega, mnogokrat ne spoštujejo celo la-stnih starišev, kako so v veri mlačni, mora pač po-milovati šulferajnskega učitelja Smuka, ki misli, da je zaslužno delo, preobračiti slovensko deco v nem-ške janičarje! Prepričani smo, da mu bodo zavedni slovenski stariši olajšali to „zaslužno“ delo s tem, da ne bodo pošiljali svojih otrok k njemu v šolo, ampak v poljčansko ljudsko šolo, kjer se otroci pod-učujejo v materinem jeziku ter se tudi učijo toliko nemški, da lahko gredo študirat na višje šole. Grda laž je, da je župnik Cilenšek v pridigi imenoval to nemško šolo „lutrovsko“; pač pa je po pridigi pribil dejstvo, da nemški katoliški listi imenujejo nemški šulferajn židovsko-liberalno šolsko društvo. Tako ga imenuje tudi zadnja številka „Hausfreund“ z dne 21. oktobra 1911, ki poroča, da najnovejši zaščitnik šul-ferajna Peter Rosegger pusti svoje otroke lutrovsko izgojevat. Nadalje kvasijo nemški liberalni listi o „deutsches Gemeinwesen“ v Peklu. Smeha bi lahko počil tisti, ki ve, kako izgleda pekelski „nemški“ ob-činski zastop. Od čvanajst odbornikov je sedem slo-venskih kmetov, ki so se dali žalibog zapeljati, da so izvolili za župana protestanta Baumanna, kar se-veda sedaj bridko obžalujejo. Kako je bil pri teh raz-merah neki dr. Baum iz Maribora izvoljen za čast-nega občana, je velika uganka, dr. Baum je lahko ponosen na takšno častno občanstvo! Silno malo po-čuden mora biti Peter Rosegger, ki se sicer ni mogel udeležiti pekelskega dirindaja dne 22. oktobra, pač pa je pisal par besed, s katerimi želi srečo in pa mir novi šoli na „nemški“ domači grudi! V resnici! Nemška domišljavost presega že vse meje! Ko bi slovensko ljudstvo obrnilo hrbet posilnenskemu trgo-vcem in oštirjem, bi pač morali kmalu pobrati šila in kopita ter se podati s trebuhom za kruhom kam na Nemško, kjer bi potem lahko kvasili o „nemški“ do-mači zemlji; dokler so pa le gostje na naši sloven-ski zemlji, morajo biti že zadovoljni s tem, da sma-tramo mi to zemljo po vsej pravici za našo slovensko last! Lepe se bere v „Marburger Zeitung“, da je došla goste sprejel na kolodvoru župan Baumann in občinski zastop! Zopet sama barbarija; zakaj nobe-den sedmerih slovenskih odbornikov se ni udeležil ne sprejema, pa tudi ne slavnostnega obeda, akora-vno se jim je zatrjevalo, da boče ob 11. uri dopoldne šola slovesno blagoslovljena, ter ne boče treba pla-čati obeda. Prav ste storili slovenski možje! Drobti-nic, ki padajo od miz nestrpe „nemške“ gospe, slovenski kmet ne maraj! Storite tudi še v tem svojo dolžnost, da se vsikdar udeležujete polnoštevilo ob-činskih sej ter tam s svojo večino zabranite še huj-ša zla, na primer da bi občina kedaj prevzela šul-ferajnsko šolo, ali pa imenovanje kakšnega nemške-ga tučca za častnega občana. Resnici na ljubo mo-ramo reči, da je bila nemška šulferajnska šola zelo potrebna in koristna: namreč tistim, katerim je nje-na stavba precej napolnila žepa. Koristna bi lahke tudi bila za one velike „Nemce“, ki niti nemški ne znajo. Ako bi se na primer Albin Belak odločil za-hajati v njo, bi se tam menda le naučil, da se nje-gov poklic mešetarja imenuje v nemškem jeziku „Unterhändler.“ O priliki si bomo nekoliko ogle-dali našega postajenačelnika gospoda Stoparja, ki je kot železniški uradnik v Trbovljah nastopal kot ro-jen Slovenec, kar je tudi v resnici. Ako še povemo, da je slavnostni obed brez pijače pri Baumannu stal sedem kron, in da se je popilo par sto steklenic šam-panjca, mislim, da smo trdili resnico, ko smo rekli, da je bila nemška šulferajnska šola zelo koristna, toda ne za slovenske otroke; zato pa zavedni slovenski stariši nočejo nič slišati o tej šulferajnski nemški šo-li, in hočejo s tem, da bodo pošiljali svoje otroke v poljčansko šolo, pokazati, da je gotova gospoda v Peklu delala račun brez krčmarja.

Narodno gospodarstvo.

Kemija in narodno gospodarstvo. Komu ni zna-mo modro barvilo, zvano „indigo“ (indka), to je indij-ska barva, ki se že od pradednih časov dobiva v In-diji iz soka nekaterih rastlin, ki so vse med seboj so-rodne. Sok sam je brezbarven, toda če stoji nekaj ča-sa na zraku, se loči od njega modro parvilo pod u-plivom zračnega kislica. Po pravici nazivljejo indigo za kralja vseh barvil, kajti njegovo modrilo velja kot tip čistote, obenem je pa tudi trpežno proti svet-lobi in zraku, proti kislinam in alkalijam, kakor tudi proti najmočnejšim vrstam mila, da se lahko kosa z katerimkoli drugim barvilom. — V Srednji Evropi ra-ste tudi neka cvetlica — pravimo ji oblašt, Isatis tinctoria, Färberwaid — katera ima v soku nekoliko indiga, a le malo v primeri z indijskimi tovaršicami, namreč 0,3%. Vsled pomanjkanja transportnih zvez z orientom, pa je barvala Evropa v starih časih iz-ključno z barvilom, pridobljenim iz domačih rastlin. A potrebščina tega blaga je bila precej znatna, in vsled tega se je tudi pridelovanje oblaštja močno razširilo po nekaterih krajih ter jim preskrbelo veliko blago-stanje. Tako je bilo okoli leta 1300 okoli Erfurta vse rumeno te križnice. Meščani, ki so imeli sploh pra-vico pridelovati silino (oblašt), so se imenovali sili-narji (Waidjunker) in še leta 1600. se je pečalo več

stotin turingijskih vasi s to rastlino. — A prišel je čas, ko ni mogel domači oblašt več tekmovati s cenej-šim indijskim indigom, četudi so se prizadevali kne-zi in mesta, da ga rešijo z varstveno carino in s pre-povedjo uvažanja tujega blaga. Tako so morali no-rimberški meščani prisegati dolga leta svoji gosposki, da ne bodo rabili inozemskega indiga. Godilo se je podobno, kakor se godi dandanes. Agrarci zahtevamo, da se varuje domače žito in domača živina proti ne-brzdani tuji konkurenci s tem, da se zahteva od tu-jega blaga visoka carina in da se sploh omeji uvoz do gotove vsakoletne množine. — Boljša in cenejša trgovska pota so odprla orientalskemu indigu vrata v celi svet, in tako je vladal neomejeno do leta 1898. Vzroki, da mu je padlo žezlo iz rok, so naslednji: 1. Imamo barvila, nastala iz premogovega katrana, ki lahko tekmujejo z naravnim indigom glede lepote in trpežnosti; 2. je že leta 1880 rešil kemik pl. Baeyer vprašanje o umetnem proizvajanju tega barvila prav temeljito, četudi s težavo in čudovito bistroumnostjo. A metoda proizvajanja, iznajdena v znanstvene svrhe, se je izkazala v praksi predragocena in je bilo umetno barvilo še dražje od naravnega. 17 let so delali, se potili in delali poskuse razni kemiki, dokler niso za-deli v vinotoku leta 1897 na pravo metodo indigove sinteze ali umetne sestave. Tako so bili tudi kmetje v daljni Bengaliji prisiljeni, opustiti pridelovanje ob-lajsta, po katerem ni nikdo več vprašal. — Dočim je prodala Indija leta 1894 še za 84 milijonov kron in-diga, je dobila zanj leta 1904 le še 13 milijonov, a tudi ta svota se topi od leta do leta. 1 kilogram indiga je stal pred sedmimi leti 9 K 60 vin., proizvajal-ni stroški za umetni indigo pa so bili 7 K 20 vin., in to umetno barvilo je krilo že 85% potrebsčine celega sveta. — Tako vidimo, kako so zavila boljša promet-na sredstva evropskemu oblaštju vrat že pred ne-kaj stoletji, napredek v kemiji pa bo skoro izbrisal njegovo ime iz sestava kulturnih rastlin sploh.

Slovenska Straža.

Slomškov dar po 20 kron.

Matej Weiss, provizor, Šmarjeta, Koroško, na-bral ob svojem slovesu 24 K 50 vin. Slovensko kato-liško kmečko izobraževalno društvo, Galicija pri Ce-lju, 20 K. — Nadalje je daroval g. Pavel Wallner, p. d. Mijar v Veliki Vasi, p. Brdo pri Smohoru, Koro-ško, 2 K.

Sklad Mohorjanov.

Mohorjani Črni vrh nad Idrijo, po župnijskem uradu 15 K. Mohorjani Gorje, pošta Zilska Bistrica, po č. g. Josipu Miklavčič, župniku, 3 K. Mohorjani v Motniku, 10 K. Mohorjani Šmihel nad Pliberkom, po župnijskem uradu, 10 K. Mohorjani na Budi, Koro-ško, po č. g. Janezu Volavčniku, župniku, 3 K. Mo-horjani župnije Dvor, 2 K. Mohorjani župnije Loga-ves, p. Vrba, 3 K. Mohorjani v Mavčičah, pošta Stra-žišče, po g. dr. Josipu Marinko, 15 K. Mohorjani na Homen, po župnijskem uradu, 5 K 20 vin. Mohorjani v Spitaliču, p. Motnik, po č. g. Antonu Mezeg, žup-niku, 5 K 10 vin. Mohorjani Prežganje, p. Litija, po župn. uradu 5 K. Mohorjani St. Jakob ob cesti, p. Celovec, po župnem uradu 5 K. Mohorjani Grahovo pri Cerknici, po č. g. Alojziju Wester, župniku, 10 K. Mohorjani Zibika, p. Prihova, po č. g. Josipu Kranje, župniku, 5 K. Mohorjani Studenice, Stajersko, po župnem uradu 5 K 80 vin. Mohorjani Lipa nad Vrbo, po č. g. Ivanu Nagel, župniku, 4 K 50 vin. Č. g. Mihael Bulovec, uršulinski špiritual v Ljubljani, za Mohorjane, 2 K 68 vin.

Književnost in umetnost.

Mentor. IV. letnik. Zvezek 2. Vsečina: V lisičji šoli (prof. Fr. Pengov). Teofil. (Slika.) (Domen Otili-jev.) Svetovne ugank (M. Štular). (Dalje.) Paber-ki iz kemije (prof. Fr. Pengov). Radivoj Mlakar (Ra-tislav). Navod za šahovo igro (Andrej Uršič). (Dalje.) Drobji: Uganka za lazninarje. Rešitev ugank v 1. štev. Mentorja. Uganka. Kdor hoče zastoj. Dr. M. Vidmar. Lira. Katoliški veronauk. Romarica. Rihard Kralik. Vrednost knjig. Sodba japonskega vseučiliš-kega profesorja o katoliški cerkvi in njenih ustano-vah. Kemija in narodno gospodarstvo. Med.

Casopis za zgodovino in narodopisje. 8. letnik, snopič 1—4. Vsečina: I. Razprave: Stegenšek Avg. dr.: O početku Jurkloštrske kartuzije. Pivko Ljud. dr.: Sosečka. Kaspret Ant.: Oplemenitev kunšperskih in podsedrskih podložnikov I. 1573. J. J. dr.: Dvoje slovenskih fevdskih priseg. Kuhar St.: Narodno blago vogrskih Slovanov. II. Mala izvestja: Kos Fr. dr.: Topografične drobtine. Kotnik dr. Fr.: „Pesme za de-želski bran“. Trstenjak Al.: Prepodajna listina iz le-ta 1819. Stegenšek Avg. dr.: Zanimive freske v Lo-ki pri Zidanem mostu. Hanžič Iv.: Najdba starega denarja v Veračah pri Olimju (l. 1999). III. Književ-na poročila: Ljubša Matthias: Die Christianisierung der heutigen Diözese Seekau. Dr. A. Stegenšek. Ji-reček Const., Geschichte der Serben. I. Dr. M. Mur-ko. Dopsch Alf., Die landesfürstlichen Gesamturbare der Steiermark. Fr. Kovačič. IV. Društvena poročila. V. Izjava. V. Imenik društvenikov leta 1910.

Razgled po svetu.

Za katoliško šolo! Vojvoda norfolški, odločen katoličan, in eden najvišjih zastopnikov angleškega plemstva, je daroval katoliškim šolam društva na An-gleškem 5.900.000: reci pet milijonov devetstotisoč K,

za pomnožitev katoliških šol na Angleškem. Katoličani Zedinjenih držav v Ameriki pa so v letu 1910 po uradnih podatkih žrtvovali za svoje šole 60.000.000 dolarjev, ali 300.000.000 K. Ker je v Zedinjenih državah 15.000.000 katoličanov, tedaj je prišlo na vsakega 20 K na leto. Vrh tega izdajajo isti katoličani še 75.000.000 K na leto za svoje zasebne šole. Tu vidimo, kako cenijo drugod katoliško šolo in koliko zanjo žrtvujejo. Nas pa najbolj krivična postava na svetu sili, da vzdržujemo na naših šolah pijavke, ki izsesavajo iz nedolžnih otroških src vse kali dobrega, verskega življenja...

Zopetne nezgode v francoski vojni mornarici. Na oklopnih „Diderot“ in „Justice“ je nastal v soboto velik požar, katerega so pogasili na ta način, da so postavili shrambe smodnika takoj pod vodo in tako eksplozijo preprečili.

Statistika. Na 21 nemških univerzah je bilo v poslednjem zimskem tečaju 52.407 slušateljev, med temi 1850 ženskih. Pred desetimi leti jih je bilo kakih 32.800, pred dvajsetimi 28.000, pred tridesetimi leti pa samo 20.000. Na Francoskem je bilo letos 32.000 slušateljev, na Avstro-Ogrskem 30.000 in na Angleškem 26.000.

Število dijaštva. na univerzah v Avstriji leta 1911. „Studentska Hlička“ prinaša v 7. številki statistiko, iz katere povzemamo naslednje številke: Po izkazu z dne 1. januarja je obiskovalo češko univerzo v Pragi: bogoslovje 111 rednih in 8 izrednih slušateljev, pravo 1639 rednih in 301 izrednih, medicino 752 rednih, 19 izrednih, dalje 29 rednih in 1 izredna slušateljica, filozofijo 830 rednih, 384 izrednih slušateljev, 50 rednih in 165 izrednih slušateljic; skupaj torej 3332 rednih slušateljev in 82 rednih slušateljic, 712 izrednih slušateljev in 166 izrednih slušateljic; tedaj v celotni 4292 slušateljev in slušateljic. — Dunajska univerza je štela na bogoslovni fakulteti 217 rednih in 22 izrednih, na pravniški 3587 rednih in 322 izrednih, na medicinski 1996 rednih in 308 izrednih slušateljev ter 96 rednih in 5 izrednih slušateljic, na filozofični 1708 rednih, 850 izrednih slušateljev, dalje 198 rednih in 336 izrednih slušateljic; torej skupaj 7508 rednih in 1502 izrednih slušateljev, ter 284 rednih in 341 izrednih slušateljic; v celoti torej 9535 slušateljev in slušateljic. — V Krakovu je bilo vpisanih na bogoslovni fakulteti 85 rednih, na pravniški 1385 rednih in 19 izrednih, na medicinski 493 rednih, 19 izrednih, na filozofični 692 rednih, 186 izrednih slušateljev, 41 rednih in 131 izrednih slušateljic, v celoti 3051 slušateljev in slušateljic. — Univerza v Graecu je štela na bog. fak. 90 rednih in 9 izrednih, na pravniški 934 rednih, 43 izrednih, na medicinski 412 rednih, 27 izrednih slušateljev in 9 rednih slušateljic; na modroslovni pa 200 rednih, 183 izrednih slušateljev, 14 rednih in 71 izrednih slušateljic; skupaj 1631 rednih, 258 izrednih slušateljev, 23 rednih in 71 izrednih slušateljic; v celoti 1988 slušateljev in slušateljic. Od drugih univerz, ki nas manj zanimajo, le končne številke: Praga (nemška univerza) 1842, Inomost 1288, Lvov 4824 in Črnovice 1167. Na vseh avstrijskih vseučiliščih študira torej 28.662 oseb.

Ali še razumemo otroke? Zanimivo je vedeti, kako sodi o reformi sedanje šole učenjak E. Linde v Gothi. V časopisu „Die Deutsche Schule“ je sestavil ta mož resne teze, ki niso, da bi jih prezrli, dasi mu v vsem ne moremo pritrditi. Kratki in jedrnat nje govori stavki se glase:

1. Otroci se uče najraje mehanično. Mi pa to zametujemo in bi radi na korist logičnemu učenju vse iztrebili, kar je mehaničnega.
2. Otroci so pa naravi nagnjeni, da bi lenarili, vendar pa ljubijo resno delo; mi bi jim pa radi vse delo izpremenili v igro.
3. Otroci zahtevajo, da jih vodi krepka roka. Mi pa mislimo, da je vsako vmešavanje v otroško prostost že razžaljenje otroške „osebnosti.“
4. Otroci hrepene v daljavo; mi jih pridružujemo na vsak način doma.
5. Otroci so po naravi nedolžni in nimajo nobene interesa do spolnega življenja. Mi bi jim pa radi kolikor mogoče zgoda vse pojasnili.
6. Otroci ljubijo take knjige, ki nudijo kaj tvarine; mi pa izbiramo zanje umetniška dela, ki komaj zadovoljijo estetika.
7. Otroci ne umevajo politike, ne diplomatskih zapletov, pa jih to tudi ne zanima; mi jih pa pri zgodovini pitamo uprav s takimi stvarmi.
8. Otroci zahtevajo absolutno resnico, odločne izjave; mi pa se radi ziblujemo v relativnih izjavah.
9. Kako naj spoznamo otroke? So celo učeni ljudje, ki mislijo: Otroke izprašuj, kaj sodijo o tem in onem. Toda otroci so nerazvita bitja, ki o sebi ne morejo napraviti jasne slike, ki niso zmožni, da bi dali pojasnila o svoji notranjosti.
- Družina pijanke.** Ako so stariši pijanosti vdan, je to gorje za otroke. Profesor Pelmann na vseučilišču v Bonnu je študiral življenje žene M., ki je bila rojena leta 1749 in je v svojem življenju prav veliko pila, potepala se je in kradla. V sto letih je imela ta žena 843 potomcev; profesor Pelmann je preiskal življenje vsakega posebej od vseh teh 843. Kaj je našel? 106 jih je bilo rojenih nezakonskih. 142 jih je bilo beračev, 64 jih je bilo v ubožnih zavodih, 161 žen je živelo nemoralno življenje, 76 jih je bilo obsojenih za razne zločine (7 celo zaradi umorov). Ta rodbina je stala državo 6.000.000 K, ki so jih posamezni prejeli kot podporo, ki so bile plačane

v svrhu prehrane v ječah, ubožnih hišah, bolnicah, oziroma da so se pokrili stroški, ki so jih posamezni člani povzročili.

Koliko stanejo brodevja posameznih držav? Angleška admiraliteta je objavila zanimivo statistiko o izdatkih posameznih držav za brodevja. Leta 1901 je izdala Angleška okroglo 33.000.000 funtov šterlingov, leta 1911 pa že 45.000.000. Leta 1901 se je za nove ladje dovolilo 10.000.000 funtov šterlingov. Se hitreje pa so naraščali v istem času tozadevni izdatki nemške države. Leta 1901 je bilo porabljenih 10.000.000 funtov šterlingov, v letu 1911 pa 22 milijonov. V letu 1901 je bilo dovoljenih za nove nemške ladje 5.000.000, leta 1911 pa 13.000.000 funtov šterlingov. V istem času so se podvojili italijanski izdatki za mornarico na 8.000.000 funtov šterlingov. Francoska je zvišala izdatke za mornarico od 14.000.000 na 17.000.000 funtov šterlingov. Rusija od 9.000.000 na 13.000.000, Avstrija 2.000.000 na 6.000.000, severnoameriške Združene države od 16.000.000 na 24.000.000, Japonska pa od 4.000.000 na 9.000.000 funtov šterlingov.

Kaj delajo francoski aristokrati? To je za radovedne ljudi jako zanimivo vprašanje. Na kakšen način ubijajo aristokratije na Francoskem čas, odkar ni več kraljevskega in ne cesarskega dvora? Niti pri vojakihi nimajo več najvišjih stopinj, ohranjenih za plemenitaše. Kaj torej delati? S konjskimi dirkami se že tuptam potratiti nekaj dni. Ali kar za vse življenje je to nazadnje tuč nezaposlenim aristokratom premalo. Ker je pa to plemenito gospodo vedno mikalo vse, kar je v zvezi s konji, ni čudno, da se je začela baviti tudi s cirkuškim jahanjem. Seveda si je v prvem trenutku težko misliti, da se markizi in grofi kažejo v trikotu, da skačejo skozi obroče, postavljajo na glavo in igrajo bedastega Avgusta. Toda ker poročajo o tem vsi francoski listi in prinašajo celo fotografije glavnih jahačev, akrobatov in klovnov, se mora že verjeti, da imajo v Parizu že 30 let amaterski cirkus, v katerem se producira najzlahtnejša in najmodrokrvnejša gospoda, potomci onih ljudi, ki so se nekdanj kakor zvezde sukali okoli „kralja solnca“ v Versaillesu, ali pa vsaj v Fontainebleau in Saint Cloud slavili cesarja. V proslavo 30letnega obstanika tistega cirka so priredili posebno slavnostno predstavo, pri kateri so nastopile dame in gospodje z „najodličnejšimi“ imeni iz francoske zgodovine. Pa naj še kdo pravi, da ni aristokracija za nobeno rabo več!

O ruskem dijaštvu. „Naš Mir“ je priredil enketo o politični pripadnosti ruskega dijaštva. Tako je: socialnih demokratov 25,3%, kadetov 20,7%, nestrankarskih in neznanih strank 20,6%, socialnih revolucionarjev 12,4%, sploh pristašev leve 10,1%, anarhistov 3%, oktobristov 2,3%. Rusov je: 21% socialnih demokratov, 12% socialnih revolucionarjev, 21% kadetov. Poljakov: 17% socialnih demokratov, in sploh jih spada 70% k levici (Rusov 72%). Židov je 55% socialistov, in k levici sploh se jih prišteva 81%, Kavkazci (Armenci, Gruzinci itd.) so z 28% socialisti, k levici pa jih spada 92%.

Patron stenografov. Španski stenograf Rihard Andura Goni v Villafrauci se je obrnil, kakor poročala list „Deutsche Stenographen-Zeitung“, na vse stenografe katoliškega veroizpovedanja vseh dežel s pozivom, naj se pridružijo prošnji na papeža Pija X., da tudi stenografi dobe posebnega svetnika patrona. Kakor imajo pravniki za patrona sv. Rajmunda, profesorji sv. Tomaža Akvinskega, zdravniki sv. Kozmo in Damijana, tako naj bi imeli tudi stenografi svojega patrona. Med drugimi svetniki predlaga sv. Genesta, ker je „notarius“, torej stenograf, umrl mučeniške smrti, ker se je branil spisati nek odlok cesarjev proti Kristjanom.

Inteligentnost psa. V nekem kraju na Angleškem je živel pes, ki je imel to navačo, da je, če je le mogel, vsak dan podavil par ovac; kadarkoli je na ta način zadostil svojim krvočnim nagonom, je bil seveda pošteno tepen. Toda pes si je znal pomagati. Po noči, ko je vse spalo, ki je snel z vrata ovrtnik (bil je namreč priklenjen na verigo), in se splazil na tihem k ovcam in vsaj eno zadavil, da si ohladi kri. Potem je šel k bližnjemu potoku in si umil in izpral otravljeni gobec, nato se je splazil zopet domov k svoji hišici in z veliko težavo in spretnostjo nataknil zopet ovrtnik in spal mirno v svoji uti s tako nedolžnim obrazom, kakor bi se nič ne bilo zgodilo. Ta slučaj je popolnoma resničen in kaže, da je pes tako razumen, da izkuša z zvijačo zavedno in premišljeno varati in goljufati gospodarja, za kar je pač potrebna že precejšnja stopnja inteligentnosti.

Kitajsko gledališče. Pri nas v Evropi so gledališke predstave drage in kratke. Na Kitajskem je to drugače. Kitajec gre za par vinarjev v gledališče jutraj ob 8. uri in gleda tam predstave do 10. ure zvečer. Predstave trajajo tam po cele dneve. Kitajska predstava traja 14 ur in ta čas ne more nikdo iti ven, ker zaklenejo vrata. Odličnejše občinstvo sedi, navadni obiskovalci pa čepijo kar po tleh. V pavzah pijejo čaj, ko se pa začne predstava, nastane popolna tišina. Če se kitajskemu občinstvu kak igralec dopade, ga ne nagradijo s ploskanjem, ampak mu kupijo in pošljejo lepo pečenega prašiča. (Bi sicer tudi našim igralcem ugajalo!) Ko se vzdigne zastor in se začne prav kak ginaliv prizor, brine se slavljenu igralcu mesto venca na oder celega pečenega prašiča. Predstava se tedaj kar v sredi prekine in igralec pride ven v obleki iz modre svile in prebere ob-

činstvu zahvalo v stihih od strani hvaležnih igralcev. Po predstavi večerjajo igralci darovanega prašiča.

Za kratek čas.

(Nabira J. M.)

Župnik na zvit način odpravi znano fantovsko razvado v cerkvi.

Bilo je v coberskem kotu tam notri za Osojščico. Kakor drugod, so se tudi v tamošnji farni cerkvi zbirali fantje na prostornem koru, naslanjali se na ograjo, tako da so štrleli s celo gornjo polovico telesa čez ograjo; žokali so se in smejali, ogledavali spodaj stoječa in sedeča dekleta, metali papirčke, turšična zrna in druge malenkosti na nje, itd. In sploh so motili starega župnika v njegovi pridigi. Ze večkrat jih je posvaril, ta mladina vse pozabi. Pa tuhtal je in tuhtal skrbni dušni pastir, kako bi to grdo fantovsko razvado odpravil.

In šinilo mu je v glavo.

Drugo nedeljo pove po pridigi svoji občini iz prižnice:

„Ljubi moji farani! Dolgo sem že tukaj med vami. Bog ve, ali me bo ljubi Bog še dolgo pustil živeti tukaj. Veliko sem vam že povedal iz tega svetega kraja, pa o naši lepi, stari župnijski cerkvi vam še nisem nikoli nič povedal. In vendar bo vsakega izmed vas vrlo zanimalo, kaj je enkrat bilo na tem mestu, kjer sedaj stoji naša ljuba farna cerkev. In vse to pa vam bom povedal v pridigi prihodnje nedelje, danes osem dni. Pridite vsi, nekaj lepega bodele slišali. Amen.“

Vse se je spogledalo.

Po svetem opravi in celo nedeljo in celi teden navrh pa se je govorilo samo o tem, kaj bodo nam povedali naš gospod župnik prihodnje nedeljo iz prižnice.

Pride nedelja.

Celo uro prej je bila cerkev skoro že docela zasedena. Na koru vsi fantje cele fare. Najrazposajenejši seveda spredaj pri ograji. S pol životom so viseli zopet raz kor čez ograjo.

Cerkovnik pozvonil na prižnico.

Durice na prižnico se odpro; vse popolnoma tiho! Župnikova počoba se prikaže; še dihati ni bilo slišati.

Pridiga je bila resna in — kratka.

Tukaj je:

„Tukaj, kjer stoji sedaj naša ljuba cerkev, je bil enkrat škedenj. Spodaj so bili hlevi. Tam, kjer sede sedaj moški so stali voli; tam, kjer sedijo sedaj ženske, so stale krave; spredaj, kjer stojijo sedaj otroci, so bile nekdanj ovce, in tam zgoraj na koru, kjer so sedaj fanti, je bilo nekdanj gumno. In če ne verjamete, pogledajte, še dandanes visijo tam dol — cepci!“

Vse je pogledalo gor na kor. Fantje so bili osramočeni ter so se odmaknili nazaj.

In noben ni več visel čez kor doli, ker noben ni hotel biti — cepci!

Ta pridiga je imela popolen vspeh.

Deset zapovedi za mlade žene.

Carmen Sylva, rumunska kraljica in pesnica, je v „Desetih zapovedih“ sestavila najvažnejše zahteve, ki jih imajo izpolnjevati mlade soproge, da postane njihov zakon srečen. Evo jih:

1. Nikdar ne začni prepira, ampak če je kdaj kaka razprava neizogibna, potem ne popusti, dokler nimaš prav. Če se ti nasmeje zmagaja, jo okušaj do dobra.
2. Nikdar pa ne pozabi, da si soproga človeka in ne Boga. Ne čudi se torej njegovim slabostim.
3. Ne prosi svojega soproga večkrat denarja. Izkušaj izhajati s tem, kar ti da začetkom vsakega tedna.
4. Če zapaziš, da ima tvoj soprog široko srce, pomisli na to, da ima tudi želodec. Skrbi dobro za želodec, potem kmalu pridobiš tudi njegovo srce.
5. Od časa do časa, ali ne predostokrat, prepusti enkrat svojemu soprogu zadnjo besedo, to napravljaja njemu veselje in nič ne škodi tebi.
6. Prečitaj časopis popolnoma in ne samo senzačnih vesti. Tvoj soprog se rad pozabava s teboj o dnevnih dogodkih in tudi o politiki.
7. Tuč med kuhanjem ne žali svojega moža!
8. Od časa do časa ga pohvali, rekoč, da je najčednejši in najbolje vzrejeni vseh zakonskih mož, in ob enem mu namigni, da tudi ti nisi vedno brez napak.
9. Če je tvoj soprog razumen in čil, bodi mu dobra tovarišica; če je neokreten, bodi mu prijateljica in svetovalka.
10. Pred vsem pa kaži spoštovanje do svoje tašče. Pomisli, da jo je tvoj soprog ljubil, preden je ljubil tebe.

Uradno izpričevalo deželne bolnice in porodnišnice v Ljubljani: Naravna Franc Jožef-ova grenčica, zavžita v količinah od 150 do 200 gramov, se izkazuje kot prijetno in ne prehitro razkrajajoče sredstvo. Poleg tega ima napram drugim, na odvajanje čreves učinkujočim zdravilnim vodom še to prednost da »Franc Jožef-ovo« vodo bolniki lahko zavživajo, ne da bi nastala kaka nevšečnost.

Vsak gospod,

ki vpošlje 50 vin. v znamkah,
dobi zanimivo knjižico, Robert
Kratschwil, Toplice na Češkem.

**Molitvenike, rožne vence,
podobice, križe različnih
vrst, svetinj iz aluminijuma
itd. itd. priporoča
Tiskarna sv. Cirila v
Mariboru ob Dr.**

Sukno

za moške, volneno za
ženske obleke in vse
manufakturno blago
razpošilja najceneje
**Jugoslovanska
razpošiljalna
R. Stermecki
v Celju.**
Vzorec zastoj.

Delavnica za popravila

Dobro! Po ceni!

Točna postrežba!

Velika zaloga ur, dragoce-
nosti, srebrnine in optičnih
stvari po vsaki ceni.

Tudi na obroke! Ilustr. cenik zastoj
Gramofoni od 20 do 200 K.

Niklasta remont-ura K 8-60
Pristna srebrna ura " 7-
Original omega ura " 18-
Kuhinjska ura " 4-
Budiljka, niklasta " 3-
Poročni prstani " 2-
Srebrne verižice " 3-

Večletna jamstva

Nasl. Dietinger

Theod. Fehrenbach

urar in očalar 447

Maribor, Gosposka ulica 26.

Kopirajo zlatnine in srebra.

Prevzamem vsa dela
dekoracijske, slikarske in
pleskarske stroke, katera izvr-
šujem vestno in po najnižjih cenah.

Mihael Dobravec v Celju
Gospodska ulica 5.

Zahtevajte list Straža!**Edina štaj. narodna steklarska trgovina**

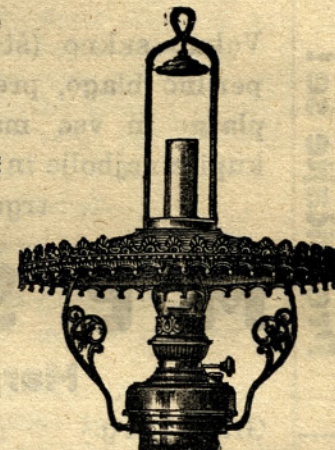
448 na debelo in na drobno

Franc Strupi : Celje**Graška cesta**

priporoča po najnižjih cenah svoje bogate zalogo steklene in porcelanast-
posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za podobe.

Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in priv. stavbah.

***** Najboljše in točna postrežba. *****

Agitirajte za „Slov. Stražo“!**LEKAR-NARJA A. THIERRY-BALSAM**

edino pristno z zeleno usmiljeno sestro kot varstvo. Obilno varovan.

Vsako ponarejenj, posnemanje in prodaja kakšnega drugega
balsama s podobnimi znamkami se sodnijsko preganja in
strogo kaznuje. — Nedosežnega uspeha pri vseh boleznih
na dihalih, pri kašlju, hripavosti, žrelnem kataru, pri
bolečinah v prsih, pri pljučnih boleznih, posebno pri in-
fluenci, pri želodčnih boleznih, pri vnetju jeter in vranice,
pri slabem teku in slabi prebavi, pri zaprtju, pri zobobolu
in ustnih boleznih, pri trganju po udih, pri opeklinah in
in izpuščajih itd. 12/2 ali 6/1 ali 1 gr. specialne stek. K 5-60.

Lekarnarja A. Thierry-a
samo pristno

centifolijsko mazilo

je zanesljivo in nagotovejša učinka
pri ranah, oteklinah, poškodbah, vnet-
jih, tvorih, odstranjuje vse tuje snovi
iz telesa in radi tega dostikrat na pravi
operacijo nepotrebno. Zdravilnega učinka tudi pri starih
ranah i. t. d. 2 dozi staneta 3-60 K.

Naroči se: Lekarna k angelju varihu, ADOLF THIERRY v PREGRADI pri ROGAČU.

Dobi se v vseh lekarnah in sicer v Mariboru v lekarni W. A. König.

Pijte samo Tolstovrško slatino.

Naroči se v Tolstem vrhu, Guštanj, Koroško.

Veletrgovina s špecerijo in 479

z deželnimi pridelki

Anton Kolenc: Celje

Glavna zaloga: Graška cesta 22 Podružnica: Narodni dom.

Prazen je izgovor, da se mora blago iskati
pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana
veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano
zalogo z vedno svežim blagom, tako, da zamore proti
vsaki konkurenci popolnoma ustreči zahtevam cenj. g.
trgovcev in prosim za mnogobrojen obisk, o čemur se
lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim
porokom.

Velečastim gospodom duhovnikom ponudim vo-
ščeno, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo
za cerkve.

Kupujem tudi deželne in druge pridelke, kakor
oves, rž, pšenico, divji kostanj, zelod, suhe gobe, med
v satovju, fižol, seno, orehe, krompir, malinsno štapo,
smrekove storže, vsakovrstno sadje, sveže in suho,
vinski kamen, itd. itd. sploh vse deželne pridelke po
najvišjih dnevni cenah, nadalje kupujem vsakovrstne
vrece, ter petrolejske in oljate sode.

Imam tudi v zalogi rižovo moko in otrobo za
krmilo živine v ceni od 9 do 15 Kron 100 kg pri
odjemu celoga vagona ter „Lukulus“ za pitanje svinj.

Pozor! Pozor!

Prva največja zaloga in izdelovalnica čevljev, pri-
poroča svojo veliko zalogo najboljših in naj
modernejših čevljev za gospode, dame in otroke.
Nadalje prave gojserske lovske čevlje s podplati
iz probkovine, gamaše in galoše. Ravnotako velika
izbira blaga iz klobučevine.

Štefan Strašek, Celje.

Na debelo!

Veletrgovina s papirjem.

Na drobno!

Goričar & Leskovšek

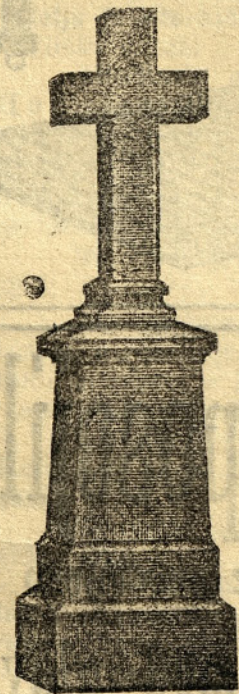
Celje : Graška ulica šte. 7.

Zvezna trgovina

(Goričar & Leskovšek)

Celje, Rotovška ulica šte. 2.

Tovarniška zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih in risalnih potrebščin. *****
Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank, risalnih skladov ter vseh tiskovin za urade.

Prva južno-štajerska kamnoseška družba v Celju.

Zaga, brusi in struže s strojnim obratom. :: Zavod za graviranje
črk. :: Izvršuje nagrobne spomenike in vsa monumentalna in stav-
bena dela iz tu- in inozemskega materijala. ::
Plošče za pohištvo iz raznobarnega marmorja. :: Velika zaloga
izgotovljenih nagrobnih spomenikov. :: Najnižje cene. :: Kulatni
plačilni pogoji. :: Naročila se izvršujejo točno. ::
Geniki in stroškovni proračuni brezplačno.

Brzopjavke: **Kamnoseška družba :: Celje.**

LJUDSKA HRANILNICA in POSOJILNICA V CELJU

registrovana zadruga

z neomejeno zavezo

v lastni hiši (Hotel „Pri belem volu“) v Celju, Graška cesta št. 9, I. nadstropje

obrestuje

hranilne vloge po 4 1/2%, brez odbitka rentnega davka. Spre-
jema hranilne knjižice drugih zavodov kot vloge, ne da bi
se obrestovanje prekinilo. Daje vložnikom na dom brezplačno
hranilne nabiralnike. Sprejema po sejnem sklepu vloge na
tekoči račun in jih obrestuje od dne vložitve do dne vzdiga.

uraduje

vsak torek in petek dopoldne. Prošnje se sprejemajo in po-
jasnila se dajejo vsak dan, izveniš praznike, dopoldne od
8. do 12. ter od 8. do 6. ure popoldne. Za vplačila po pošti
se dajejo zastoj poštne-hranilnične položnice, šte. 92465.
Telefon ima št. 8. Za brzojave zadostuje naslov: Ljudska
posojilnica Celje.

posejuje

na zemljišča po 5%, do 5 1/2%, z amortizacijo ali brez nje, na
zastavo vrednotnih listin in na osebni kredit pod ugodnimi
pogoji. Konvertuje vknjižene dolžave pri drugih zavodih in
izterjuje svojimi členom njih terjatve. Posluga in hitrost za
vknjižbo dela brezplačno, stroška plačila le kotake.

Zakaj, moj ljubi, si nahoden?

Meni se kaj takega sploh ne more zgoditi. Prvič imam izvrstno protisredstvo in drugič, si znam hitro pomagati, ako čutim le malo prehlajenja; jaz vzamem zmišljaj pristne sodenske mineralne pastile. Kakor hitro obelijo vrat in bronhije vsled nahoda, pomagajo hitro in sigurno sodenske pastile. Zatoraj poslušaj moj svet, kupi si v lekarni ali drožeriji škatlenco sodenskih za K 1-25, pazi pa, da ne dobiš kakih ponarejenih.

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega“ Francka: s kavnim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti našel je pravi Franck toli priljubljen sprejem v slehernem gospodinjstvu.

Ne pozabite

Volno, sukno (štofe), cajge, modno perilno blago, preproge, odeje, koce, platno in vse manufakturno blago kupite najbolje in najceneje v domači trgovini

M. E. Šepec,
Maribor.

Grajski trg. 1036a Burgplatz.

Vsem zavednim Slovincem

se najtopleje priporoča v blagoboten obisk

B. Ulčar,

narodni brivec v Mariboru,
Koroška cesta št. 7,

zraven Cirilove tiskarne.

Za dijake in vojske se posebno znižane cene. 834

V najem se da dobroidoča gostilna in trgovina z mešanim blagom v »Narodnem domu« v Grebinju na Koroškem. — Prosilci morajo imeti spričevalo trgovske vsposobnosti in se oglasiti ustmeno ali pisмено pri »Hranilnici in posojilnici v Velikovecu« do dne 15. novembra t. l.

Schlüter-kruh

redilen, lahko prebavljiv, okusen, ostane dolgo svež, lep kruh in cen. Izdeluje

pekarna Berner

Koroška cesta, filialka v Tegetthoffovi ulici.

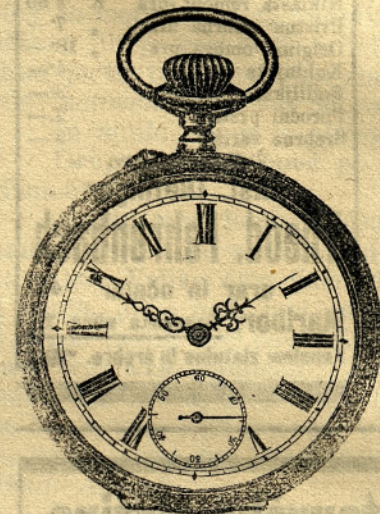
Vosek, med v satovju, želod, suhe gobe, divji in pravi kostanj, vinski kamen, suhe češplje, suhe hruške, orehe,

sploh vse deželne pridelke kupi

Anton Kolenc v Celju,

vsako množino. Kdor kaj ima, naj ponudi.

Slovinci pozor!

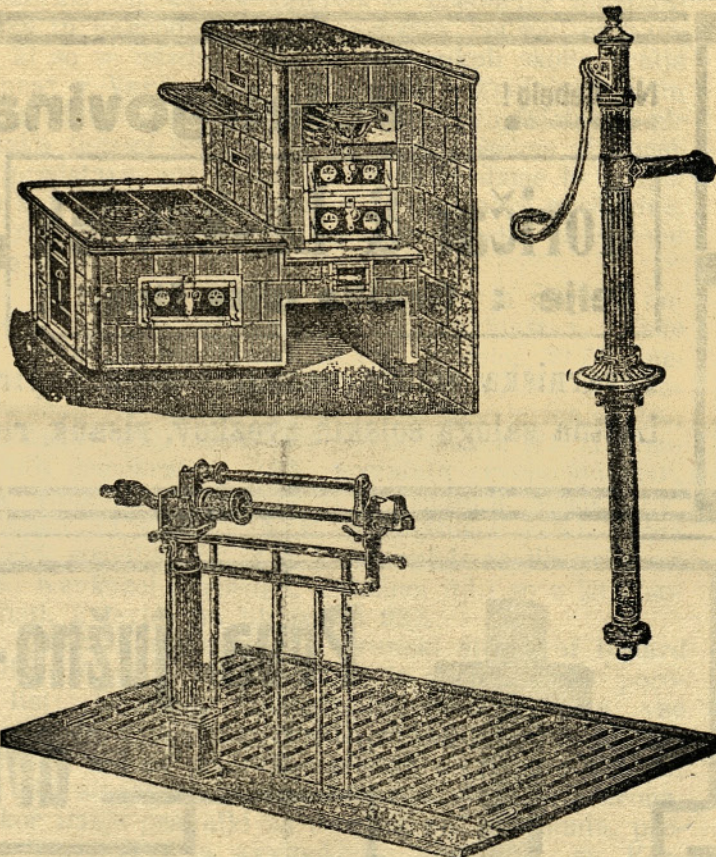
Tehtnice (vage) za mošt, vino, žganje, mleko i. t. d. prave klosterneburške v velikem izboru. Posebno priporočam nove slovenske plošče za gramofon, v katerih imam sedaj posebno veliko izbiro.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš Maribor

Tegetthofova cesta št. 39.

Stavbeni in umetni ključavničar, oblast. koncesionirani vodovodni instalater

Ivan Rebek, Celje

Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prevzamem napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidraličnimi vidri. Izdelujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brückenwagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popravilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno in solidno, vse po zmernih cenah.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na 3 dne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 1/2%. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 4 1/2%, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poroštvo po 5 1/2% in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izjemši praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. popoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

ROBERT DIEHL

žganiarna
v Celju

priporočam svojo doma žgano
slivovko, tropinovec, vinsko
žganje, brinjevec kakor tudi

štajerski
konjak